

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Прво
класје...
(Снимак: А. Симић)

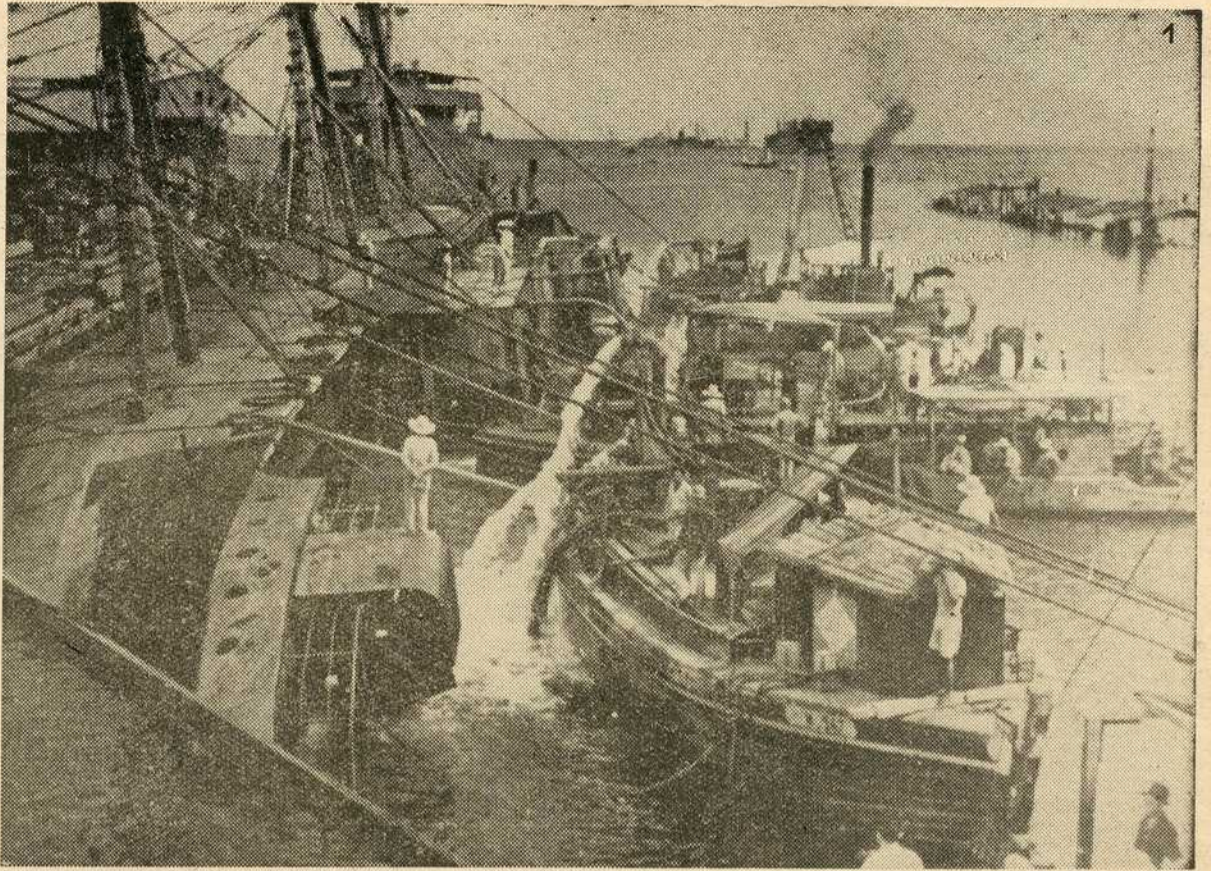
Коло
СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ
Број 77 19 јуни 1943 Див. 5

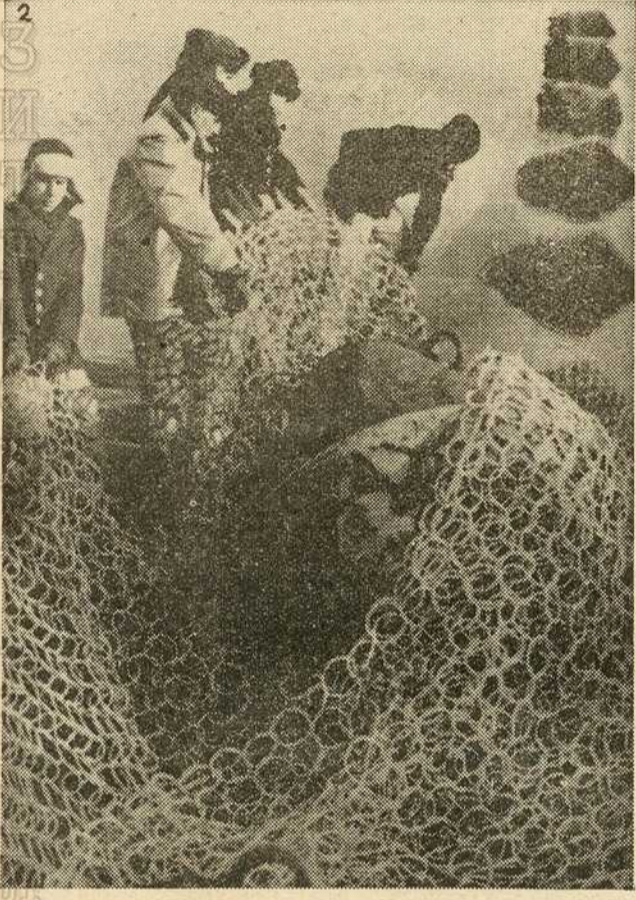

КРОЗ СВЕТ

1 — Пошто су освојили огромна колонијална подручја која су некада припадала Енглеској, Америци и Холандији, Јапанци су одмах приступили делу обнове. Слика приказује дизање из мора једног великог трговачког брода од 10.000 тона који је потопљен у пристаништу Батавије на Јави. Као што се види на слици, брод је извртнут на бок (лево на слици), а десно и у позадини види се још неколико потопљених бродова.

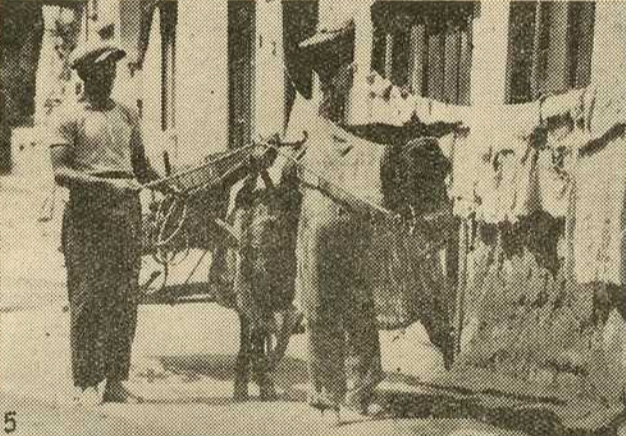

2 — Овако изгледају мреже којима се не лови риба у мору него залутале мине и подморнице. Мреже су од јаких челичних беоцуга. У плиткој води оне се наместе на плутаче и затим их брод за вуцу носи до места где се сипају у море.

3 — У Немачкој су, у последње време, почели да посећују највећу џаку народној ношњи. Предузете су све мере да се старинска народна ношња не само сачува од заборава него и обнови. У ту сврху држе се и нарочити курсеви. На слици се виде две младе Данкиње у народној ношњи, коју приказују ученицима једног таквог курса.

4 — Половином јуна навршава се сто година од рођења славног норвешког композитора Грига, који је умро 1907 године у Бергену, у 64 години живота. Григ је дао норвешкој и уопште скандинавској музици нов правац, са јаким карактеристиком народних песама и фолклора уопште. Његов „Пер Гинт“ остаће за увек класично дело нордијске музике.

5 — У Шпанији се могу често видети магарици у панталонама. Али то није нека покладна шала него џаку према животињама. На тај начин шпански сељаци бране своју стоку од најезде мува за време летњих врућина које су у Шпанији неједношљиве.

6 — Талас антисемитизма поплавио је и Јужну Америку. На слици се види један демонстрант који улицама Буенос Аиреса носи таблу, којом се протестује против инвазије Јевреја који беже из Европе у Аргентину.

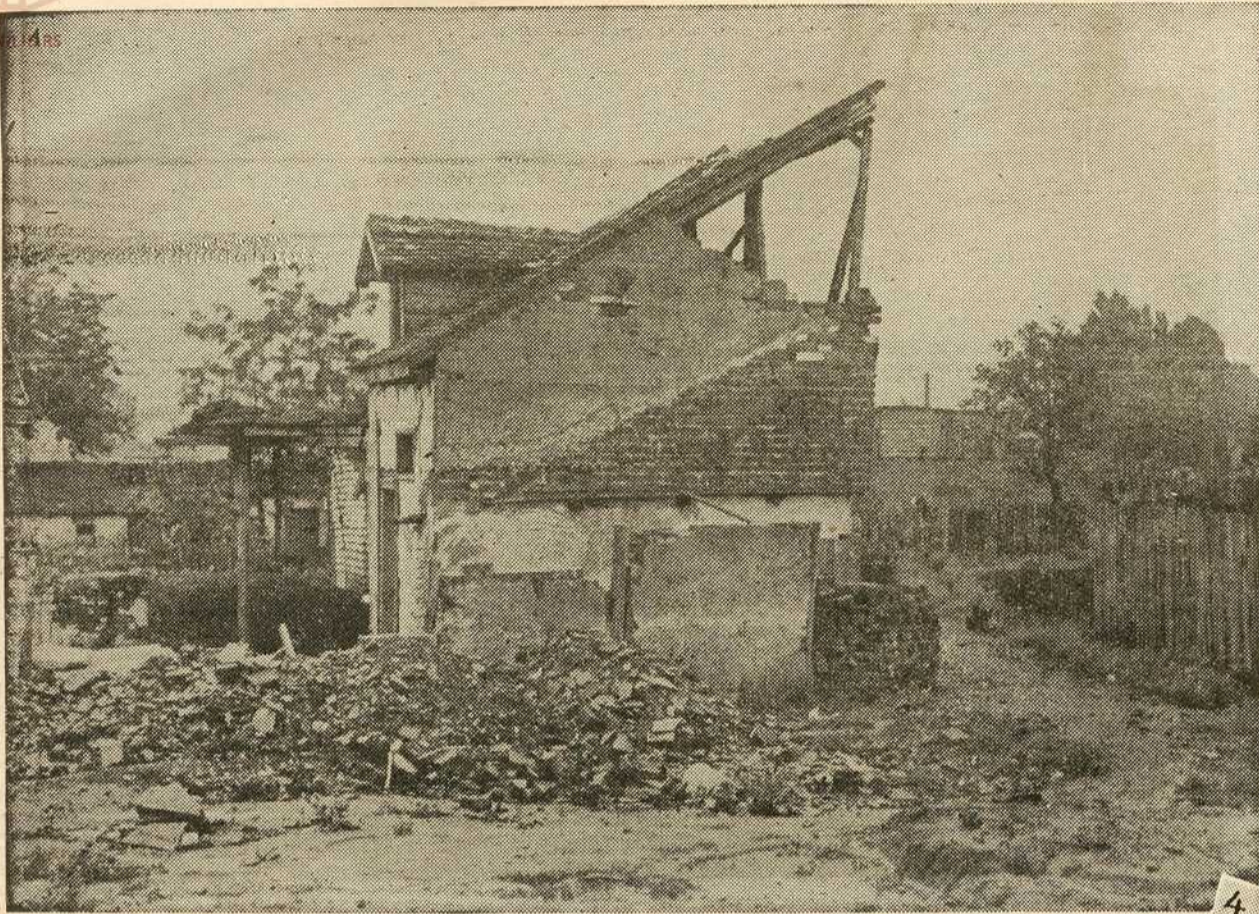

6 — Талас антисемитизма поплавио је и Јужну Америку. На слици се види један демонстрант који улицама Буенос Аиреса носи таблу, којом се протестује против инвазије Јевреја који беже из Европе у Аргентину.

7 — Довитљив човек уме увек себи да помогне. Тако је овај носач направив од свог самара практично седиште.

(Снимци: Б. Ф. А.)

машинији посао изградње. И рад је почео. Свестрано, темељно, савесно и методично. Поред Изванредног комесара за обнову Смедерева читав штаб архитеката и инжењера, на челу са професором универзитета Миливојем Радосавовићем, творцем плана целокуп-

2 — На смедеревској пијаци.

На рушевинама старог Смедерева...

Данас већ, иако је изградња новог Смедерева такорећи тек почела, јасно се виде контуре будућег, великог и лепог града. Изградња Ђурђевог Смедерева врши се са планом, у духу савремених урбанистичких начела и потреба. Стварају се нови блокови, пресецају нове улице, праве нови тргови, паркови, скверови итд. Води се брига о свему оном што је првенствено потребно данашњем напредном, великом граду, а ново Смедерево које настаје на рушевинама старог, биће град са око 50.000 становника.

По оном што данас видимо, по оном што је већ довршено или што је у току, у пуном раду, уехићено можемо говорити о стваралачком полету, стварању и о знатним успесима. Пре катастрофе Смедерево је имало 2500 зграда. Од тога, експлозија је потпуно уништила 450 зграда, а тешко оштетила 800. Већина тих зграда морала је бити порушена и тек је тада настао замашан посао рашчишћавања и још за-

1 — Једна од преосталих старих, грошних зграда.

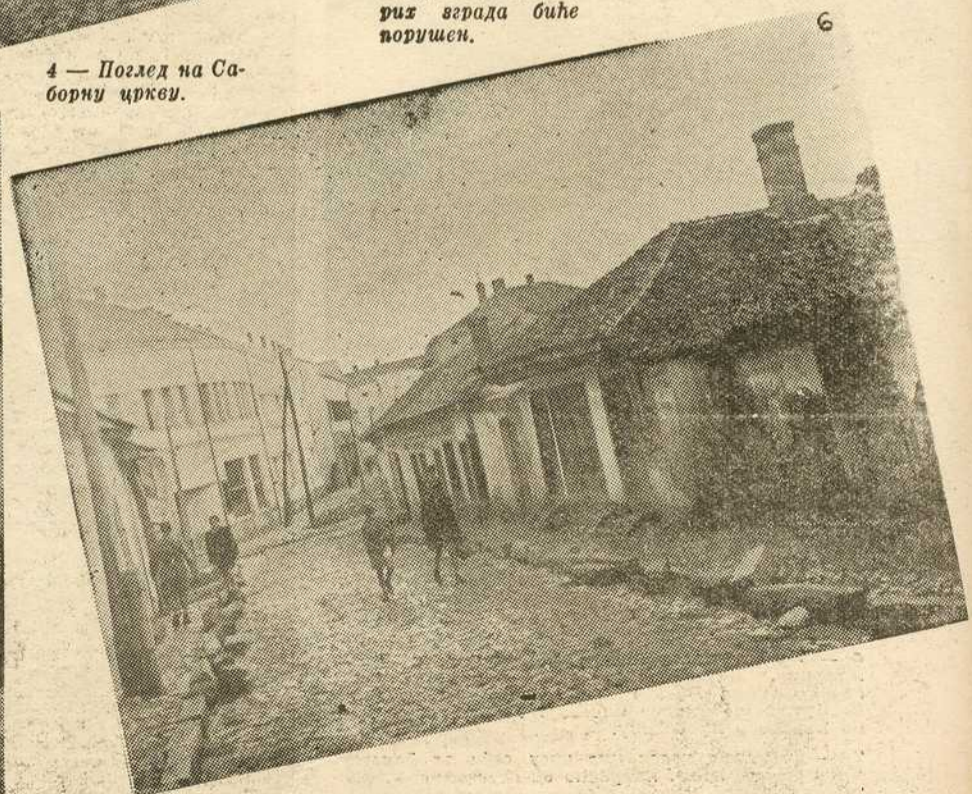
3 — Једна од оних страћаара које ће скоро бити рушене.

5 — Једна стара улица.

6 — Старо и ново Смедерево. Низ старих зграда биће порушен.

4 — Поглед на Саборну цркву.

не планске изградње, ради и гради. Постоје, углавном, три типа нових кућа: у модернизованом српском народном стилу, затим у стилу савремених зграда правих линија и најзад исти тај тип али са аркадама, односно покривеним тротоарима.

Потпуно су довршене 122 приватне зграде са становима и дућанима. Један део налази се у улици Краља Петра која је добила изванредно леп изглед читавим низом нових кућа. Довршени су и нови хотели, а у изградњи се налази пространа и светла Основна школа, канализација, као и мноштво приватних зграда. План предвиђа изградњу новог општинског дома, поште, болнице, купатила и других јавних зграда, као и пијаце, стадиона, парка. Саборна црква, која је такође страдала, већ оправљена, поносно се уздиже својим кубетима, а са торња звона радосно објављују да се живот наставља, да се неуморно ради и да су све мисли становника усредсређене препороду. Из прегалаштва свих настало је ново Смедерево, оно које ће, несумњиво, бити један од најнапреднијих градова Србије. Нови град, у животној оквиру бујне природе, између чувених винограда на оближњим брежуљцима и зидина древног Бурђевог гарада, поносно се беласа. Нове зграде су доказ животног полета Смедереваца.

Б. Т.

...Подиже се Нов, Модеран Град

7 — Улица краља Петра данас.

10 — Овде доминирају праве линије.

8 — Нова зграда у модернизованом српском стилу.

11 — Тераса хотела код железничке станице.

9 — Нови хотел у близини железничке станице у модернизованом српском стилу.

12 — Испод аркада нове зграде.

(Снимци: А. Симић)

Велико ожалошћени Тома

ПИСАЧ: МИЛОШ В. ЧАРАНИЋ

Групушко је расправљало о срећни... Г. Тића је доказивао, да је појам среће релативна ствар: „Срећан је онај, који је задовољан са оним што има“! И да би поткрепио своје мишљење, г. Тића узео ово као пример:

— Ето, на Копоник у пронађен ту скоро, један стогодишњак здрав и чео, са свим зубима у глави! Био је сиромаш — чувао туђе козе; знао само за планину и неколико околних села; у торбици носио комад проје и мало сира; пно воду с планинских извора; свирао у фрулу; одмарао се на некој напрати, и могао кадгод је хтео да помузе најбољу козу! Он није знао ни за брига ни за великоварошке интриге... Био је, зацело, срећнији и мирнији било од оног банкара, који не може да спава мислећи: да ли ће папери које је купио на берзи, пасти или скочити, или од оних богаташа, који имају свега, а, овамо, не могу да живе без дјетета!

— Јест! — прихвати г. Диша, — у неку руку имате право! Али, сада ја вама да нешто испричам, па ћете се уверити, да је тачна она народна изрека: роди ме мајко срећног, па ме баца на ђубре“!

„Већ има тријестак година како сам упознао мог комшију Тому. Тада је био некакав приватни чиновнички. Једнога јутра, излазим ја из капије, кад и г. Тома баш изашао пред кућу, на као нешто замашљен, а око руке му црни флор! Питам га ја: „Кога жалите г. Томо“? А он уздахну и одврати: „Умрла ми стрина Цаја. — Шта ћете... била је стара а дуго је и боловала. Одморила се сирота“!

После неколико дана мој ти Тома даде оставку на службу. Онако изненада. Не због жалости, да кажете, не го онако; досадило му да служи, а стрина Цајино имање било позамашно, а он једини наследник, те је морао ваљда да надгледа оне дућане и ставове и да наплаћује кирију...

„Додуше, стрина Цаја није Тому марила и мислила је и говорила, да остави имање неким хуманим целима; само није журила са тестаментом, и тако умре без њега! И тако ти мој комшија Тома, преконоћ постаде „Газда Тома“.

Не потраја дуго како је г. Тома скинуо са себе знаке жалости, кад шта има да видим: опет он у црини!

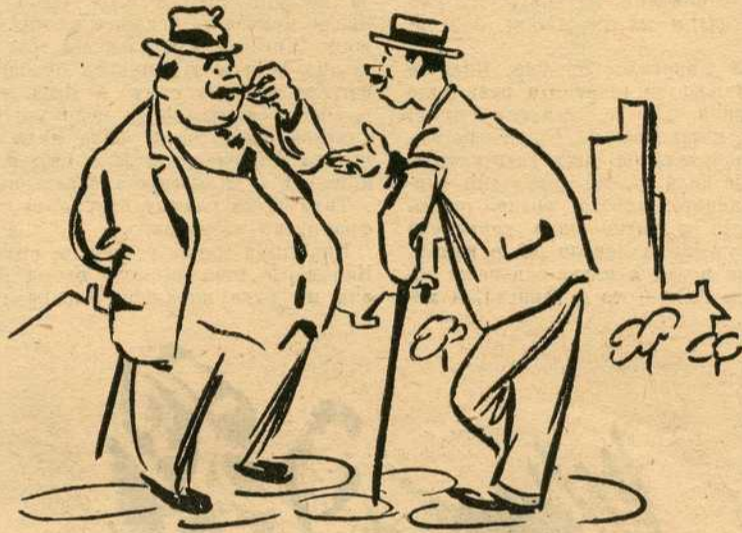
— Извините г. Томо, кога сад жалите?

— Па овај, „деда Мику“. Стар је био, али нас је изненадио! Није ни боловао; умро за вечером! Слатка смрт!... — А је л' оставио штогод г. Томо?

— Па, овај, јесте, тамо неку учерицу и парченце плаца.

— А готовине? Питам га ја, знајући да се говорило: да је деда Мика имао чак и дукате — „мамудије“ негде у неком ћемери.

— То ја овај, за споменик, подушје и за друге трошкове, узврдао се г. То

ма, а не помиње виноград који сам вреди као две палате.

„И тако је почела каријера мог комшије Томе. Не прође година, таман да се одмори од једне жалости, а снађе га друга, па трећа и сваки час он — опет у црини! Чак је одредио и степен жалости, као оно приправност у војсци: проста, строга и под оружјем. Тако и г. Тома увео жалост: обичну, средњу и дубоку! А то је увек зависило не само од сродничких веза са покојником, него и од величине наследства. Код обичне жалости носио је само црни флор око руке; код средње још и црну траку на левом реверу од капута и црним обложеном панталуку на шеширу, а код дубоке, додао би свему овоме још и црну кошуљу, а пустио би чак и браду! И сад замислите ви кад вам кажем, да је мој

комшија Тома за ово време од кад га познајем имао: десетак обичних, неколико средњих и три дубоке жалости!

— А да ли је после оне прве оставке кад му је умрла „стрина Цаја“, радио нешто? — Има ли какво звање? упаде г. Столе.

— Радио!? Звање?! Шта звање?! Рођаци умирали а он их наслеђивао! Звање: наследник! — додаде г. Диша. Али се умеша и г. Божа и узео у одбрану г. Тому, јер је и он, од како зна за себе, мало радио а много наслеђивао.

— Па шта ће човек, није он крив што има богату фамилију, мора неко да је наследи; а он наслеђује по закону као најближи сродник...

— Баш у томе и јесте ствар г. Божо, — жучно настави г. Диша. Почев од покојне „стрина Цаје“ и „деде Мике“, Тома је најмање требало да буде наследник. „Стрина Цаја“ га није марила; а „деда Мика“ му уопште није

деда, већ је некада посетио Томиног оца. А било је ту много заслужнијих од Томе, који су цео живот провели жртвујући се за покојника. Али, шта ћеш, кад тај Тома има тако неку луду срећу! И увек тако. Чак ако се и нађе још неко од сродника као наследник, свуда ти је Тома послао листе: он наслеђује, кућу, плац, готовину, а остали: сат, табакеру, мушкету или покојничко одело!...

„Па још нешто г. Божо: по природним законима млађи треба да надживе старије, па логично и да их наследе. А г. Тома наслеђује све од реда. Недавно је наследио велико имање чак и свог синовца, који је ето оставио овај свет пре њега и без ближих сродника.

„И знате пустио се г. Тома у дубоку жалост па уздише: „Јест штета! Дете било добро и имало и да живи и да ужива. Али, није му се дало! Судбина!... А пошто је свршио све послове око наследства, ни годишњи помен му није чинио, како приличи, већ се изговори: „Ратне прилике, људи ни славу не славе! Даћа ће се одржати „у најужем породичном кругу“. — А знате шта то значи? — Г. Тома се сам добро наклони од свега онога што је покојник волео и сматра да је тиме угодно и својој и покојничковој души!

— Е па сад размислите ви г. Божо: да ли је то право, или назовите то како хоћете, да један овакав трут, који се само очешао о некакву „стрина Цају“ или „деда Мику“, наслеђује милионска имања и ништа не ради“?!

Г. Божа је збуњен ћутао, док је г. Диша једва задржавајући смех наставао:

— Кад сам недавно срео г. Тому, питам га ја: Ама г. Томо, имате ли кога од фамилије негде у Бразилији? А Тома наслућује моје мисли, подиже, као настрешнице огромне црне обрве, мало се као замисли, затим му се развукосе меснати образи у шеретски осмех, погледа велики дебео брк, па одговори:

— А што, овај, питате госн Дишо?

— Па тако г. Томо, знате, рат је, гине се и умире, може да испадне нека фармица или фабричица или нешто слично! А г. Тома умиљато учкиљиво као мачак крај топле пећи, па каже:

— Може, може и то да буде г. Дишо!

И верујте ми људи, и то чудо може да му се деси...

Савети НАШЕГ ЛЕКАРА

Шта јесте, а шта није маларија

Маларија је најраспрострањеније обољење на земљиној кугли. Већ је Хипократ запазио да од ње оболевају особе које живе у мочварним пределима. Али он је мислио да болест настаје услед „нездравог испаравања баруштина“. Данас се зна да маларију изазива убуд зараженог комарца који живи по мочварима и баруштинама. Без комарца нема маларије...

Маларичан напад почиње обично језом и дрхтавицом. После извесног времена температура се погне до 39, 40 па и до 41°. Болесник у то време осећа клонувост, главобољу, болове у крстима и листовима а може и да повраћа. Висока температура траје неколико часова па затим уз јако знојење, пада на нормалу. После завршеног напада болесник се обично добро осећа. Маларичан напад може да се понови сваки други или трећи дан, али, ако постоји меповита инфекција, може да наступи и сваког дана.

У сваком случају у коме се сумња на маларију треба болесник да тражи преглед крви (узима се кап крви из прста!). Ако се у њој нађе проузроковач маларије, онда је сигурно да болесник од ње болује и тада треба одмах почети са лечењем. Ако се пак у крви не нађе проузроковач, то није доказ да болесник нема маларију, већ само да том приликом она није утврђена. Стога преглед крви треба неколико пута поновити, узимајући размак за време и између напада, све док се проузроковач не пронађе или док се маларија сасвим не искључи.

Међутим многи болесници, а по који пут и лекари, баш због тога што у пролеће у нашим крајевима има заста доста случајева маларије, сматрају свако обољење слично маларији као маларију. Колико је то погрешно и колико на тај начин се може нашкодити болеснику, није тешко разумети. Наиме треба знати да нека обољења као туберкулоза, нарочито плућа, тровање крви, грип па и трбушни тифус могу имати почетак сличан маларичном нападу. У таквом случају било би сасвим неумесно заваравати се да је у питању маларија и болест као такву лечити, док болесник болује од сасвим друге болести. Да се то не би догодило у сваком случају који је сумњив на маларију, треба тражити и утврдити проузроковача у крви. Ако се покаже да болесник не болује од маларије, треба тражити и доказати од чега болује. Ако је у питању туберкулоза плућа, лекар ће прегледом болесникових плућа и нарочито рентеном моћи да открије право обољење. У случају трбушног тифуса преглед крви потврдиће болест.

Болесници и њихова околина често се заваравују тврдећи да је у питању само „грозничаво“ или „маларично“ стање. Међутим такво стање не постоји. Или неки болесник има грозницу тј. повишену температуру и онда се мора томе утврдити узрок, или болује од маларије и онда је треба лечити као што се маларија лечи. Најгоре је пропуштати драгоцену време, јер треба знати да се свака болест у почетку најлакше и најбоље лечи.

Маларија није тако тешка болест ако се на време и интензивно лечи. Ништа не вреди, у случају утврђене маларије, да болесник узме само неколико кипина или неког другог препарата, јер тада ће болест бити у најбољем случају само залечена а не и излечена. Да би она била сасвим излечена и да се не би повратила, лечење треба да буде дужетрајније и масивније. Само правилним лечењем и у току дужег времена — онако, како то лекар прописице — може се маларија сигурно излечити.

Др. С.

Лейоше наше земље

Предео код села Звечке у околини Обреновца

Снимак: А. Симић

Светлосни брод

РОМАН ОД Ц.О. ВИНДЕКЕРА

(6)
 Напољу је већ била ноћ кад су напустили локал. Помрчину су осветљавале само светлосне рекламе. Норберт викну први такси.
 — Хоћемо ли у бар?
 Валерија одмахну главом.
 — Шта треба то да значи, Валерија?
 — Рекла сам ти да сам заузета. Не могу само тако да напустим сјајну прилику за ангажман. Ја сам, на крају крајева, ипак уметница, имам амбицију...
 — И баш си изабрала тог Холанђанива да ти помогне?
 — На помози ми ти.
 Норберт је ћутао. Такси је јурio берлинским улицама. Светлосна реклама објасњавала им је лица треперавним сјајем.
 Валерија је ћутећи гледала кроз прозор.
 — Валерија, рече он нежно. Она не одговори.
 — Валерија, рече он поново с болом у гласу. Заклињем те, немој да ме напушташ. Ти знаш колико те волим... Покушао је да је ухвати за руку, да је привуче себи, али се она измаче.
 — Ти си данас немогућ, Норберте, и с тобом се не може разговарати. Идем радије кући.
 У њеном се гласу осећао негодовање.
 Путем су ћутали. Ипак кад су се растајали, Валерија му се заводнички осмехну и пружи му руку за пољубац.
 — Дакле, довиђења идуће недеље, Норберте...
 Он само ћутећи климну главом.

Кристијан Јохансен продужи:
 — Морам да ти кажем, Илза, непријатну ствар, да ће фирма браће Јохансен убрзо престати да постоји, сем ако у најкраће време не дође до коренитих измена. Норберт мора да се промени. Нећу бити индискретан да ти кажем да лични поступци Норбертovi нису ни најмање у складу са интересима фирме. Зато сам, каза, дошао да те замолим, да употребиш сав свој утицај и да уразумиш Норберта...
 Док је Кристијан говорио, Илза је слушала погнуте главе. Ни речи није проговорила. Да је, међутим, дигла главу и погледала, на Кристијановом лицу прочитала би тиху резигнацију.
 Илза је била дивна, прави тип нордијске лепоте: висока, витка, плава. Мала уста и ситно лице уоквирено правим увојцима давало јој је нежан, девојачки израз, а плаве очи нечег савлачког. Али — то је Кристијан мо-

ћени тешком духовном борбом. Илза се борила против своје љубави, а Кристијан против помисли да га је Илза издала, изневерила.
 И данас, кад су се после толико дугог времена опет срели, када је прошлост опет оживела у свој својој живости, морали су да признају да није све прошло без трага. Кристијан је сада поуздано знао да Илза није могла да поступи против воље свога оца. Она је морала да испашта његову кривицу. Жртвовала се да спасе част свога оца, који је у копки са Норбертом, изгубио огромну суму. А Илза је сада била свесна да је цена којом је платила своју жртву била ипак превелика. Упропастила је и свој живот и живот — Кристијана Јохансена.
 Тихо је на камину откуцавао стари француски часовник.
 Кристијан нагло устале са столице. Као да је хтео да пође према Илзи, али му руке клонуше. Илзина раме-

Кристијан седе и мирно погледа уморно лице свога брата.
 — Тражио сам те још у суботу да бих говорио с тобом, али ти си већ био отпутовао за Берлин. Хтео сам да те потражим телефонски, но, нажалост, не знам твоје берлинске адресе...
 — Није ми потребно, рече Норберт. Нећу да ми се ремети одмор.
 — Молим, молим, одврати Кристијан, али ствар је била хитна и важна. Дobili смо радиотелеграм на Сао Паоло. Капетан јавља да фирма Санчез и Ко неће да прими твоју робу, јер се покварила.
 — Дођавола, узвикну Норберт, па шта је учинио с робом?
 — Ништа. Баш је и питао шта да ради. Јавио сам му да је баца у море.
 — Којешта, нађути се Норберте. Ако Санчез није хтео да преузме робу, нашла би се која друга будала. То је требало да капетан изведе.
 — Мислиш?
 — Дабоме. Зашто не бисмо могли да продамо робу другоме?
 — Зато што је покварена. Треба да чувамо углед наше фирме.
 — Какав углед! Данас је конкуренција таква да се не може водити рачуна о некаквом угледу.
 — Није у питању само углед него и опстанак, рече Кристијан. Ти и не знаш да је јутарња штампа већ донела о томе извештај под насловом „Незгода једног бродарства“. А знаш и сам шта се о нашој фирми говори после нашег иступања из савеза бродара...
 Норберт је зачуђено гледао свога брата. Овај продужи.
 — Но, ни то није све што сам хтео данас с тобом да говорим. Треба да знаш, Норберте, да наша фирма неће моћи да издржи још један такав губитак као што је овај са Санчезом...
 — Какав губитак? Па роба је била добро осигурана. Изгубићемо само путне трошкове.
 Кристијан одмахну главом.
 — Вараш се. Нису изгубљени само путни трошкови, него ће наш брод морати да лежи без посла четрнаест дана у Сао Паоло. Па и онда је питање да ли ће наћи товар за повратак. А осигуравајуће друштво платиће штету само у случају ако се докаже да се роба на путу покварила.
 — А ко може да докаже да се роба није покварила путем?
 — Ти знаш исто тако добро као и ја да је роба почела да се квари већ у магацинима. То ће да потврди свака хемиска лабораторија. А сем тога ја нећу да примим оштету, ако морам да дам лажну изјаву.
 Норберт погледа подруљиво свог брата.
 — Ти си врло великодушан у својим схватањима, драги мој. Па чак и онда кад би било речи о томе да изгубимо велике суме.
 — А ти имаш чудновате појмове о ономе шта се може, а шта не, шта се сме а шта не сме. Зато морамо, једном за свагда да пречистимо питање, како ћемо даље да водимо предузеће, док не буде сасвим доцкан.
 — Доцкан? Како то мислиш, Кристијане?
 Кристијан није могао да схвати свога брата. Погледао га је озбиљно и замисљено. Норберт је био бивао првога реда. За њега је био важан само спољашњи сјај. Зато је његова канцеларија личила више на репрезентативну салу за пријем него на радну просторију. Два тешка старофризска ормана са књигама у златорузу, сто и столице у тешком дуборезу и на столу свега неколико аката. Необична керамика и дебелыи ћилими украшавали су собу. Па ипак је свему томе недостајала присност и топлина.
 (Наставиће се)

У граду доктору Кристијану Јохансену паде на памет да би тако рана посета — било је тек прошло подне — могла да буде његовој снаји непријатна. Зато је свратио у један мали ресторан. Ручао је скромно и без апетита. Осећао је изванредан немир тако да није могао да прочита ни новине које му је келнер донео уз црну каву. Непрестано је гледао у часовник. Иако је одлучио да не изиђе пре три часа, изишао је још одмах после два.

Пут до Нишнтетена прошао је највећом брзином. Плашећи се да га не напусти храброст, Кристијан је нестрпљиво притиснуо на звонце сјајног улаза отмене виле. Ту вилу је Норберт био стекао за време инфлације. Отворио му је вратар који се дубоко поклонно. Ауто је појурио широком алејом која је била насута шљунком. Пошто је лакеју који му је отворио врата кола наредио да хладњак мотора покрије ћебетом, Кристијан се журним кораком упутно у луксузни хол виле. Ту је са једва прикривеним узбуђењем чекао да га собар пријави. Лакнуло му је тек кад се собар врати и замолио га да уђе.

па подрхтавала су од пригушеног жецања.
 Кристијан се први прибrazio. Помислио је нежно по коси и рекао пригушено:
 Илза, ти знаш да сам обећао брату да те више нећу видети. Али, морао сам. Норберт је паметап човек и ако га посаветујеш мораће најзад да увиди да нијеаметно да једно предузеће од кога сви живимо жртвује ради својих задовољавања. Можда би било добро да му не кажеш да сам те ја за то замолио, али верујем да је твој утицај још такав да ћеш га уразумити...
 И Илза устале. По лицу су блистали још трагови суза.
 — Ја, Норберте, немам више никаквог утицаја на твог брата.
 — Онда је све узалудно. Значи, могу да идем.
 Илза му пружи руку. Кристијан је прихвати и нежно је пољуби. Био је савршено миран и прибран. Иако његова посета није имала успеха, у срцу је осетио неку тиху наду коју није могао да објасни.
 Напољу је падала ситна снежна кишанако је већ било пролеће.

рао са тугом о срцу да утврди — на том лицу оставили су већ трагове: усамљеност и разочарење. Са огорчењем помислио је на свога брата који се сада негде у Берлину проводи с неким беспослничарима занемарујући и посао и ову лепу жену.
 Илза најзад дигне главу. Строге линије њеног лица дошле су сад још више до изражаја. И она је већ напустила конвенционалност, којом је била прикривала своја осећања према Кристијану.
 — Зар мислиш, Кристијане, да је мој утицај на твога брата толики да би могао да спасе егзистенцију нашег предузећа? Не, ти се вараш. Хвала ти на поверењу. Али, треба да знаш и то да ја нисам његова жена и да више никада нећу ни бити.
 Кристијан је погледа пренеражено. Чврсто је стиснуо прсте да би савладао своје узбуђење.
 — Да ли је то могуће, Илза?
 Илза само климну главом.
 У соби је завладало ћутање. Сасвим тихо, једва чујно, откуцавао је стари француски часовник на камину. Типичну је нарушавао само оштар глас аутомобилске сирене са улице пред парком. У том тренутку код њих обоје, као и толико пута у току прошле две године, наједном је ојавила успомена на онај узбуђујући тренутак кад је Илза саопштила човеку кога је волела да, по жељи свога оца, мора да прихвати женидбену понуду његовог брата. И сад су седели сами, без речи, један према другоме, захва-

Кад је у понедеоник мала секретарица Норберту пријавила да брат жели да говори с њим, овај је баш прелиставао берзалиске извештаје. Мрзоволно је одбацио новине у страну.
 Браћа су се поздравила, кратко и хладно.
 — Изволи, седи, рече Норберт. Какве ми новости доносиш?

— Изволи, господине докторе... Пошто су сели, узела је опет реч Илза.
 — Одавно се писмо видели, господине докторе, рече. Шта вас је после тако дугог времена довело к мени?
 Доктор Јохансен подиже главу. Лице му је сада било мирно.
 — Илза, дошао сам пословно.
 — Пословно?
 — Да.
 У њеном гласу осећао се лако разочарење. Гледала га је озбиљно и мирно.

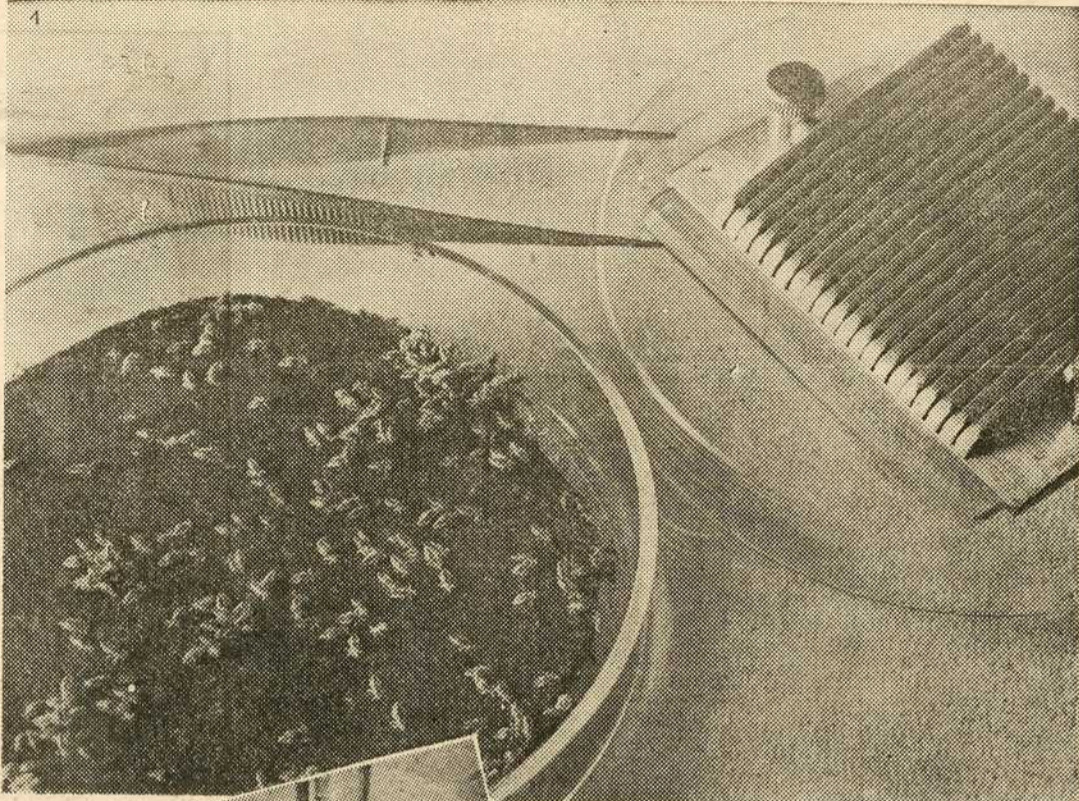

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Пегавац

Пегави тифус (пегавац) је једна од најопаснијих заразних болести. У току прошлог рата покосила је ова епидемија велики број људи. У међувремену медицинска наука уложила је све своје напоре да је сузбије и то јој је, благодарећи настојањима немачких научника, и пошло за руком. Снимци које доносимо приказују како се напорним радом добија серум против ове опасне болести која је некада била прави бич човечанства.

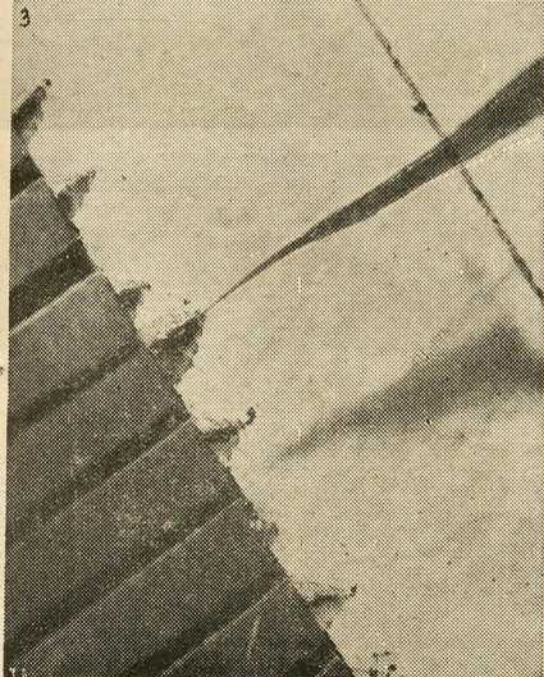
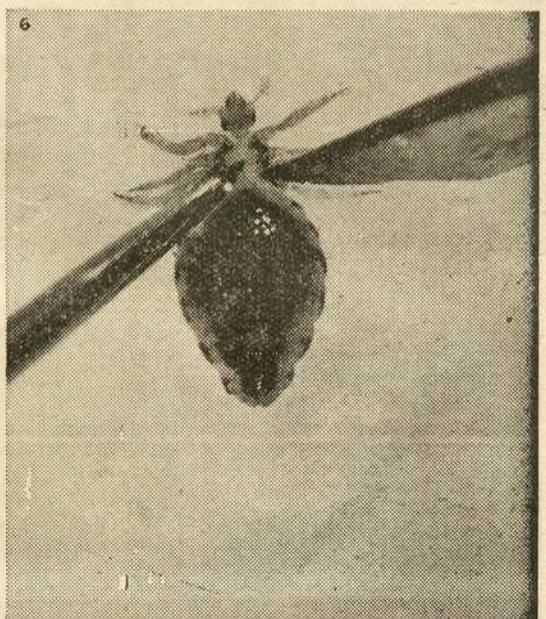
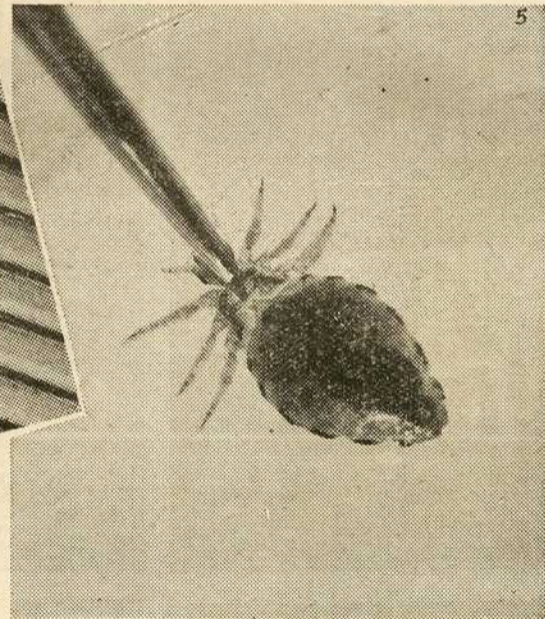
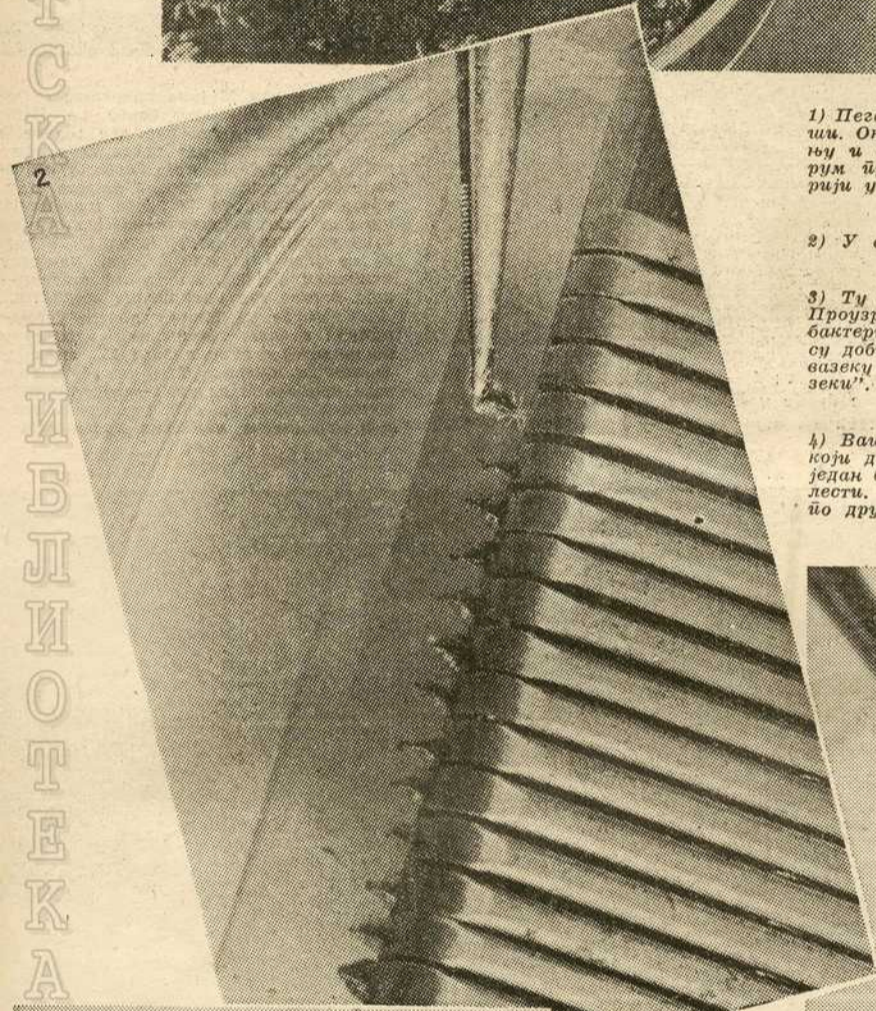
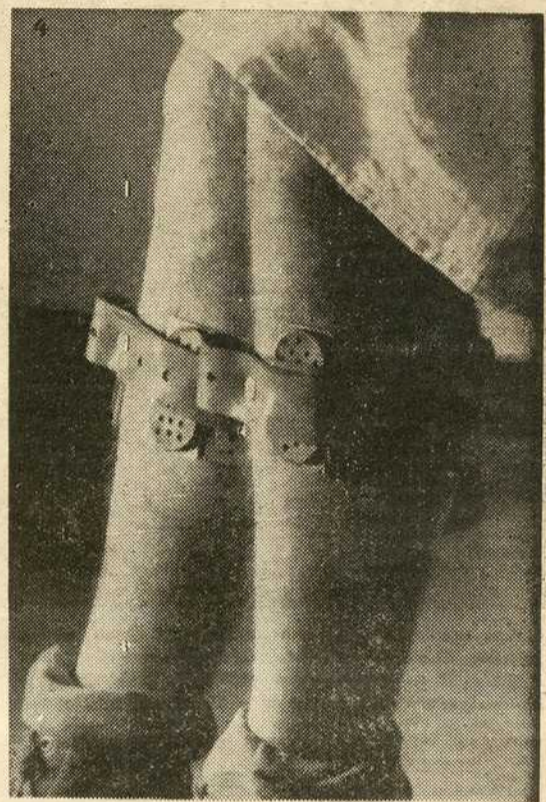

1) Пегави тифус, као што је познато, преносе ваши. Оне су зато и објект истраживања у проучавању и сузбијању болести, од њих се добија и серум против болести. Ваши се гаје у лабораторији у нарочитим судовима.

2) У сваку штитиљку уметне се по једна ваши.

3) Ту се свака ваши инфицира пегавим тифусом. Прозроковач ове болести су мале, нејокретне бактерије које живе у цревима вашију. Бактерије су добиле име по замбушкој бактериологу Провазеку који их је пронашао: „Рикетсиа Провазеки“.

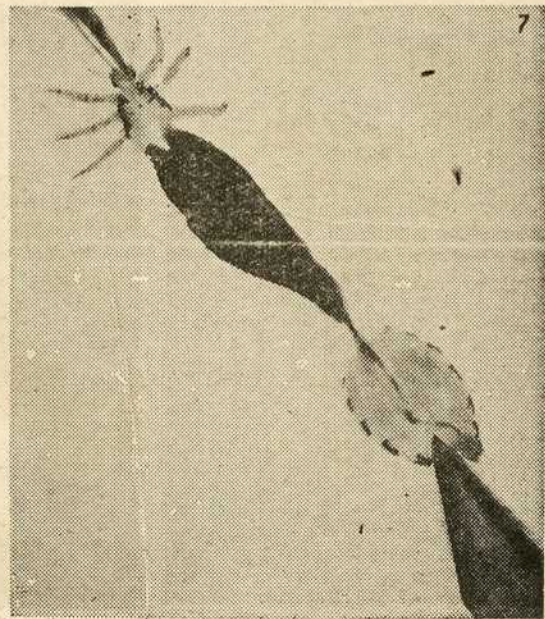
4) Ваши се вегетатички хране. Разуме се да човек који даје своју крв у ту сврху — у овом случају један болничар — мора да буде имун против болести. Он је ту болест већ преболео и не може по други пут да је добије.

5) Седам дана доцније врши се друга операција са вашима. Заражене ваши су за то време накупили у себи довољно отпорних сујстанца од којих се прави серум против пегавог тифуса. Та друга операција састоји се у томе да се вашима изваде црева.

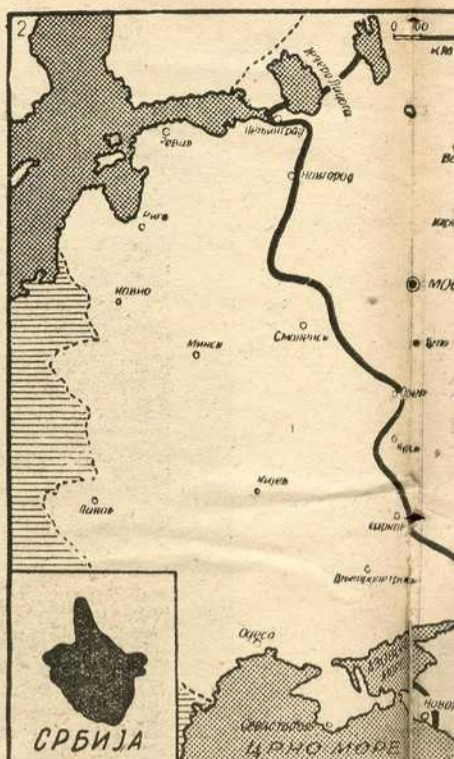
6) Оштрим ножем расцори „хирурге“ ваши.

7) Затим јој скине кожу.

8) И глави одвоји од тела. Од стотину ваши добије се количина серума довољна да се илцикује један човек. Ако илцикуван човек и добије пегави тифус, болест је лаког облика. На овај начин се добија тај спасоносни серум у Беринговом институту у Ламбергу.

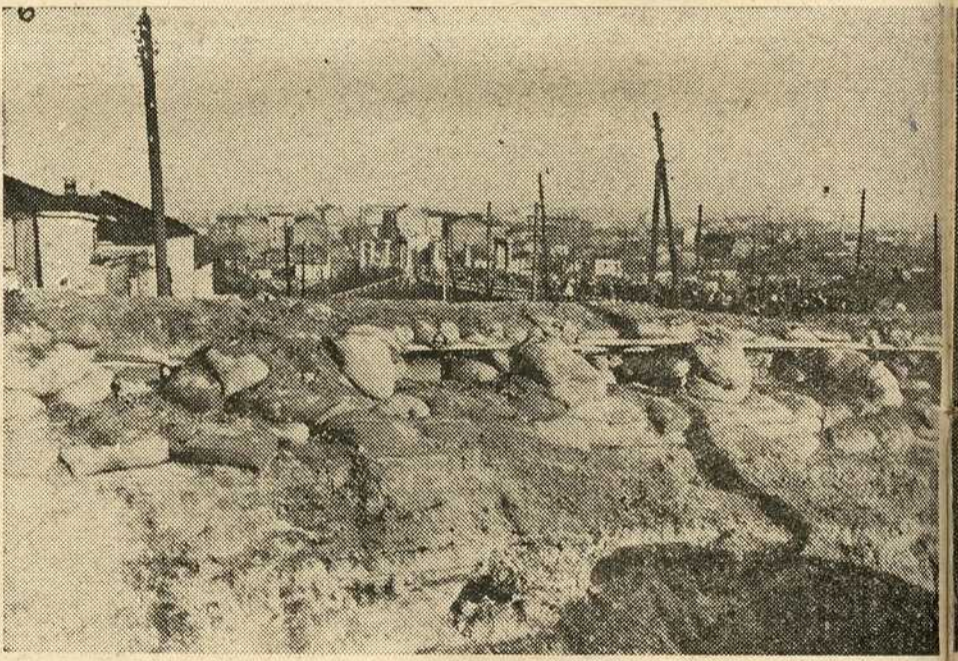
(Снимци: Б. Ф. А.)

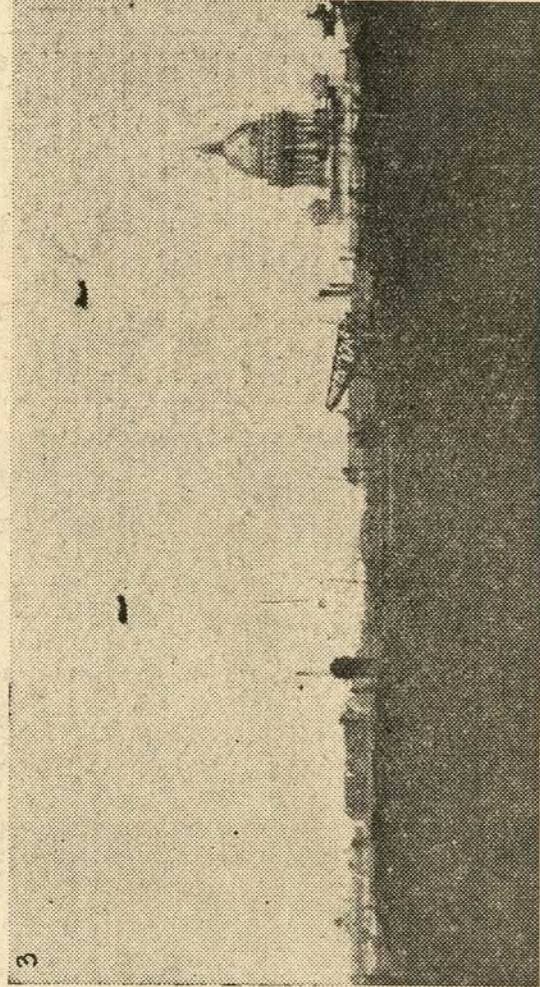
22. јуна завршава се други дан дневне борбе на Источном фронту. Тога дана, пре две године, почео је велики светски рат. То је био обичан рат, али не овакав. Ова је борба није борба у обичном смислу, већ борба државе против државе и борба против народа, то је борба идеологија, борба идеја „у којој неће бити побеђених и победника, само уништених и преживелих“. У тој борби се на једној страни Европа, на челу са Немачким Рајхом, на другој страни — бољшевици који негирају све националне вредности.

Борбе на Истоку почеле су одмах након немачких победа. Бољшевици, који су тврдили да њиховој страни налази 75 сваке војске „алистичких држава“ били су убрзо изнотетски приморани да увиде своју заблуду. Иритетским поразима они су морали напустити део низ својих најбољих провинција, упрво-

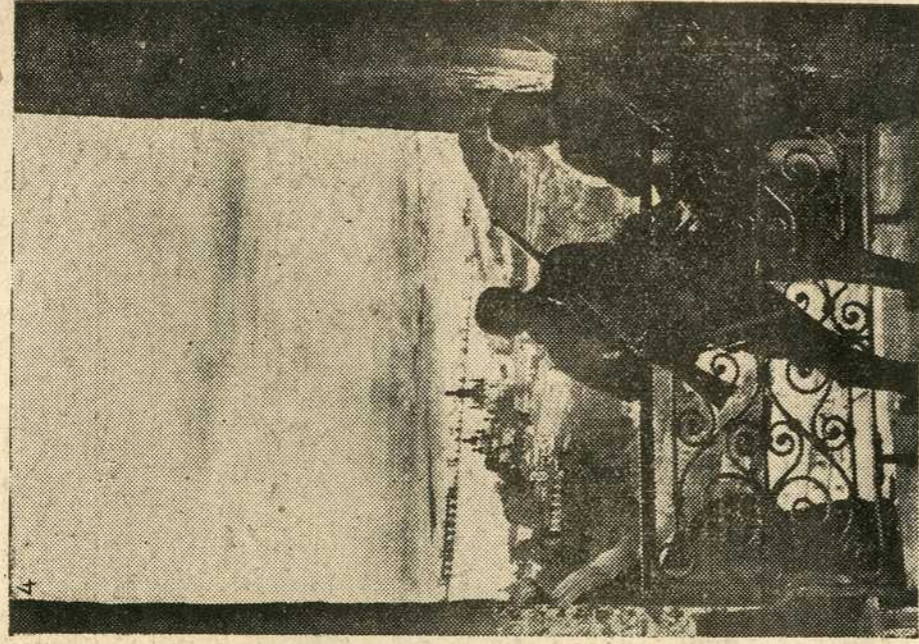
Слике показују поједине најважније фазе двогодишњег ратовања противу бољшевика на Истоку. То су: 1 — Пред Смоленском, 2 — Садашњи положај немачке армије на фронту, 3 — Лењинград, 4 — Поглед на Кијев, 5 — Уличне борбе у Ростову, 6 — Поново освојени Харков, 7 — Севастопол снимљен из ваздуха, 8) Рушевине Стаљинграда, 9 — Заробљени бољшевички војници, 10 — Уништени и освојени нејријателски тенкови и 11) Нова се Европа изграђује радом.

Две године Рата на Митотке

3

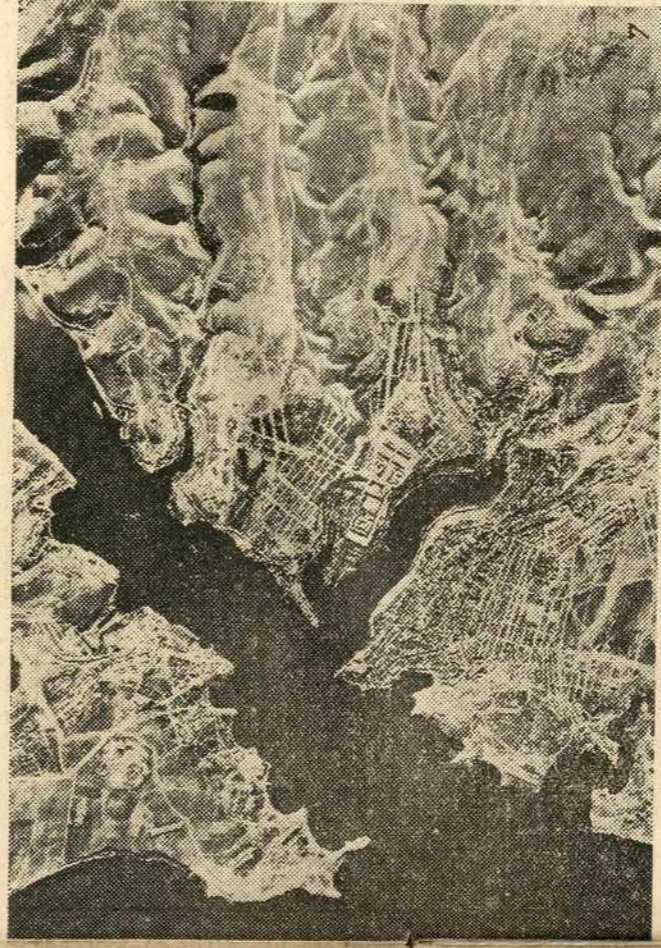
4

други, годишњи-
очном фронту.
подео је сук-
и свет ни исто-
ном смислу, то
и брба народа
да, брба први-
победника, исто
у ју брби напад
да Велико-
иљашевинам
мама знаом не-
творили да се
војске „капита-
ном, тешких по-
у. Притемњени
да напусти
у првом реду

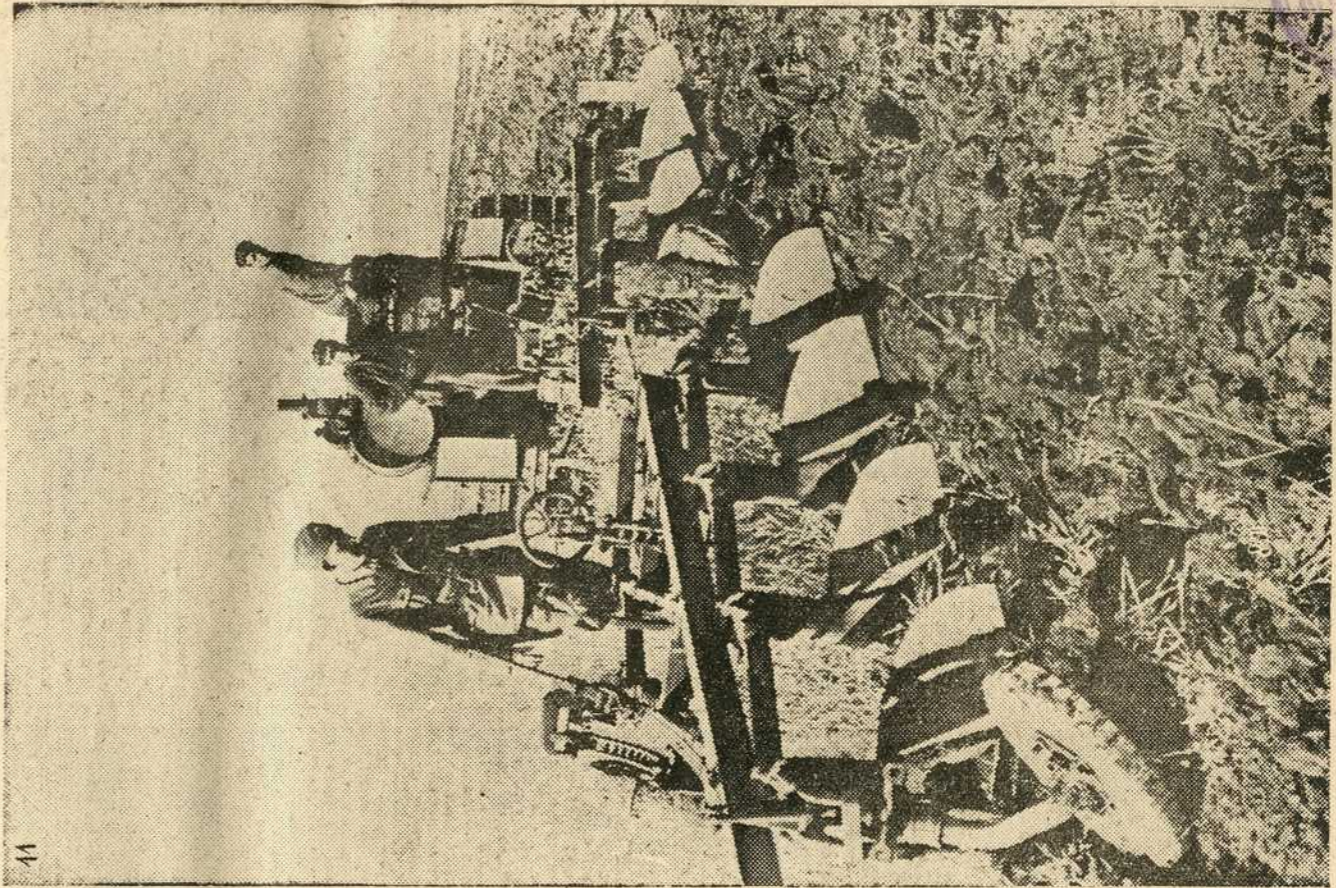
своју заштитну Украјину, своју ковицу оружја До-
вели бацили. Трупе Европе опколиле су Ленинград
и стигле пред саму Москву.

Но у једној таквој судбоносној борби мора
бити, разуме се, искушења и тешких криза. Зима
какову не памти свет зауставила је трупе Европе.
Немачки војник, прекаљен у борбама по целој Евро-
пи, претурно је и ову невољу. Идућег пролећа сле-
доваде су нове победе: освајање највећег утврђења
света Севастопоља, пораз бољшевица на Керчу, пред
Харконом. Трупе Европе допрале су до Кавказа, до
саме Волге. Све те победе биле су знак успешне од-
бране Европе против бољшевичке најезде, биле су
знак надмоћности духовне и материјалне. Долга је
и друга зима, друго искушење. Стаљинградска епо-
пеја убиће у историју као легенда. Исто тако и
одбрана кубанског мостобрана. Са њима се завршава
и друга годишњица рата на Истоку.

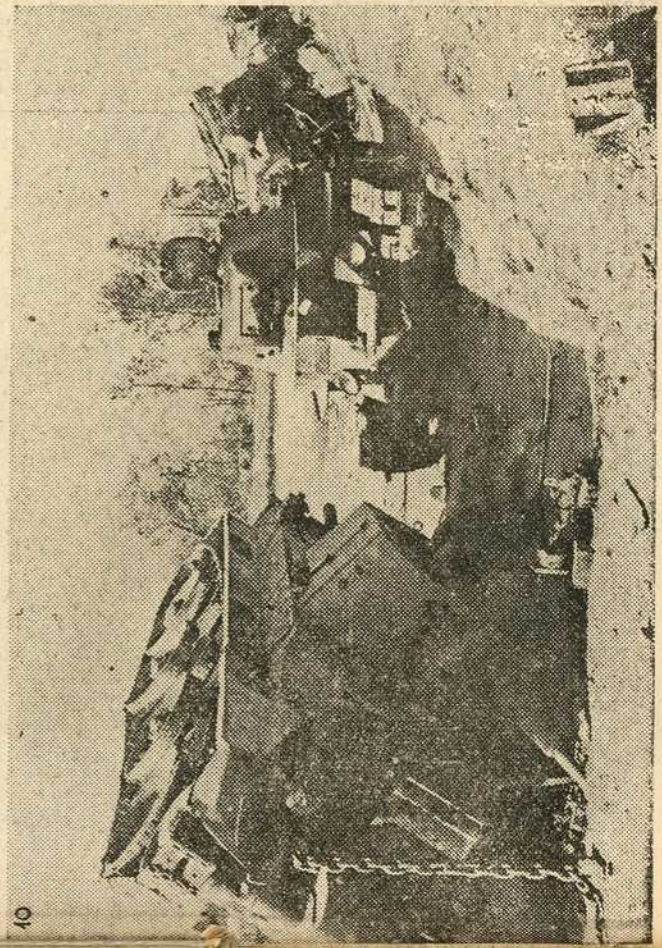
Није на нама да постављамо прогнозе. Али,
из овог кратког прегледа могу се извући закључци
у коме ће се правну развијати даљи догађаји. Крајем
друге годишњице борба против општег непријатеља
ступила је у нову фазу. Руски народ, после 25-го-
дишње четвртице, уочио је најзад свог правог испри-
јатеља. Руски заци, како из заробљеничких логора
тако и из ослобођених крајева, прихватили су поново
оружје, само овога пута добровољно, да под вођ-
ством генерала Власова, ослободе своју земљу и
оживе своју националну, руску државу. Армија ге-
нерала Власова броји већ стотине хиљада бораца и
његови војници положили су већ свој први испит
уништавањем бољшевичких багда у позадини фрон-
та. На његов позив, у последње време, десетине и
десетине хиљада бољшевичких војника бацили оружје
и преслазе на страну националног фронта. То ће,
можда, дати ново обезбеђе историјској борби на
Источној фронту.

7

11

10

"Коло" Вам утиска Зује...

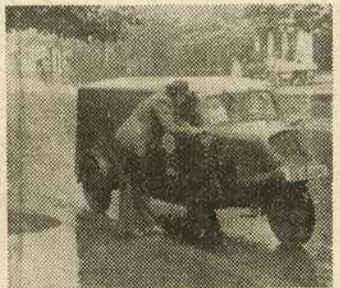
Српска државна стража свечано је прославила први дан Духова, своју крсну славу као ујомењу на Чукур чесму (1862 године). Овогодишња слава имала је нарочито свечано обележје... Славски обред извршен је у пространом кругу касарне Српске државне страже у Таковској улици. Касарна је сва била окићена зеленилом и украшена тробојкама. Стражари, у својим новим униформама, савршено постројени чекали су долазак гостију и почетак свечаног обреда. Свечаности су присуствовали, у име зајоведника за Србију, виши зајоведник СС трупа и полиције у Србији, генерал полиције Мајснер, фелдкомандант, генералмајор Лончар, шеф Српске државне безбедности министар Драг. Јовановић, чланови владе, министар унутрашњих послова Динић, министар пошта Костић, просвете Јонић, као и читав низ других угледних личности. Генерал полиције Мајснер и шеф Српске државне безбедности Драг. Јовановић извршили су смотру постројених стражара. Свечани обред славског освештања извршили су прота Кузмановић, свештеник Сибин Станковић с домаћинлом славе пуковником Радловићем, наредником Гачићем и капларом Шутановићем. После тога одржани су говори у којима су истакнуте заслуге Српске државне страже за одржање реда и мира и чувања Србије. Оданост Србији лебдела је као заветна мисао у овом слављу које је завршено свирањем песме „Ој Србијо“. Потом се одржан дефиле стражара у Таковској улици, па су на крају гости послужени житом

(Снимци: А. Симић 8, прив. својина 3)

Зар није велико задовољство превозати се чеџама? Нарочито доутовати колима из села у град, зар није право уживање. Ове две љубке девојчице довезле су се са својим татом из села у Београд. И, док тата свршава своје послове због којих је и дошао у престоницу, оне седећи у чеџама чувају свој верни коњић и радознано по-сматрају свет око себе и великоварошску врвљу... Шта ли тек има да причају кад се буду вратиле кући у село после једнодневнег излета у велики град...

Од пре неколико дана уведена су у Београду нарочита лако покретна кола за разношење житних пошљака и поштанских пакета по вароши. То су устаари „ауто-трицикли“. Брзи су, изванредно економични и одлично замењују досадашња возила с истом наменом...

Београдска пошта има и већ преко тридесет. Отуда ту и нема никаква застоја, већ нарочито пошта функционише као у нормалним приликама...

Оне велике комплексе земљишта око старе електричне централе пролазник не може више да позна. Пусте ледине претворене су у плодне баште и расаднике. Свака стопа земље засађена је поврћем. Па ипак затекла се негде, једна мала поврћина, један кутак, необрађен. Љубке девојчице из тога краја пронашле су то место и договорно узеле су да га обраде и засаде. И, ево их, где то с највећом вољом чине... Срећне што неће заостаћи за старијима...

Овиз дана затворена је у Крагујевцу велика изложба слика која је дала сјајне резултате, доказујући још једном уметничке способности ордних излагача. Професори сликари з. з. Љубомир Анђелковић, Светислав Младеновић и Петар Лазаревић излагали су своје радове у великој дворачи крагујевачке мушке реалне гимназије „Милош Велики“. Акварели Љуб. Анђелковића остали су најлепши утисак. Младеновић је изложио неколико изврсно усјелих линореза, бакрореза и пастел-радова. Лазаревић је изложио низ лепих радова, познатих већ јублицу, у-зетих из ближе околине Крагу-

јеваца, као и један усјели портрет раћен оловком. Изложбу је посетило преко три хиљаде крагујевчана. Одзив за књиови-ну слика био је исто тако одличан.

М. В. Н.

Осле рата нагло је порастао и број оних београђана који су се вратили спорту из младости. Нарочито је много оних који су се вратили — бициклу, за који су веровали, када су га остављали, да га никада више неће ни погледати... Међутим, „нужда закон мења“. Место гурњава по трамвајима, и место нешачења, бицикл је добро дошао, нарочито за оне који станују далеко и који уме да цене — време... По себи се разуме, у колико је већи број ових „спортста“ у толико је већи и број радионица у којима се свакога дана, од јутра до мрака притежу „ирафови“, подмазују точкови и појрављају разни кварови и грешке. Нови „спортсти“ стрљиво чекају да на њих дође ред...

Обреновачка црква прославила је ове године на веома свечан начин своју славу Св. Тројицу. Присуствовао је мноштво грађана из Обреновца и сељака из оближњих села који су побожно учествовали и у литији

Београд, сразмерно према свом пространству и према свом броју становника има веома мали број паркова, односно веома тесна „длућа“ којима треба да дише једна велика варош... Отуда су паркови, колико их Београд има, увек препуни света. Пuna је и терасиска тераса мако нема богзна колико влада. Наша слика приказује једно јутро на терасиској тераси и њену верну јублицу којој су та „длућа“ најближа...

Далеко од ерве Крагујевца, живога и великог града, преко зелених дубрава и мирисних гајева, у маленој Гужки ори се весела песма ведрих сељака питеме Шумадије, преко засејаних њива из којих се већ давно помолило класје, и одјекују наизменично фрула и хармонијка... „Јечам жибела, јечам жибела, гужжанка девојка...“ — разлеже се српска песма, док преко цветне шарене и мирисне ливаде весело потскакује коло. Празник је и веселе се сви, и стари и млади... А, у сваком колу блиста лепа народна ношња. Засијавају сребрнати гаџани са девојачких љр-сника. А, највеће је задовољство наше сеоске девојке да стане пред објектив фотографског апарата, достојанствено, свесна да достојно и својом лепоћом и својим кршним стасом и богатством ношње претставља наш крај велики и по народним способностима и по народној уметности и лепоћи.

М. В. Н.

ла престоничку јублицу у члони Савете у „Избирачници“ у исто време је и одушевљена и

Чланица драме Српског народног позоришта, талентована наша млада уметница гђа Љубица Јанићјевић, која је пре кратког времена одушеви-

вела талентована и спортискиња у мачевању. Поред народног рада у театру и поред студија чисто уметничких, гђа Јанићјевић налази слободног времена да се посвети и овој изврсној спортској дисциплини, познатој свуда у свету као „најотменији и најинтелигентнији спорт“. Као чланица СК „Митић“ она врло озбиљно тренира и већ показује видне усјеве. Сутра, у недељу учествоваће у двобоју међуклјеском: Митић—Витез, а потом ће узети учешћа и у скорашњим борбама за приенство Србије у мачевању. Сутрашња борба одиће се на игралишту ВТК-а на Тачи-Мајдану у десет часова пре подне.

Малом Душану тек је седам година. Па ипак увелико је савладао буквар и већ зна одлично и да пише и да чита. „Никаква вештина није кмети читати“ каже он. Међутим, његова млада сестрица, Радмила не мисли тако, јер јој је тек пет година. За њу је свако слово из буквара велика ствар. Али, брат је ту. С много и воље и стрљива он је поучава, и његова сека, ако остане вредна и пажљива, научиће и да чита и да пише још пре него што поће у школу.

Недељни програм БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

ОД 5.00—2.00 ЧАСА ПО ПОНОЋИ
ПОНЕДЕЉАК 21, УТОРАК 22,
СРЕДА 23, ЧЕТВРТАК 24
И ПЕТАК 25 ЈУНИ

- 5.00—6.15 Другарски поздрави
- 6.15—7.00 Емисија за српске сељаци
- 7.00—7.10 Вести
- 7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести
- 9.20—12.00 Пауза
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—13.10 Вести на српском језику.
- 13.10—13.50 Подневна музика.
- 13.50—14.00 Вести на немачком језику.
- 14.00—14.50 Нешто за тебе.
- 14.50—15.00 Извештај о водостању.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде и кратке вести за војску.
- 15.30—16.00 Пауза.
- 16.00—18.20 Српске емисије.
- 18.20—18.40 Час немачке народне групе.
- 18.40—19.00 Музика за тебе.
- 19.00—20.00 Вести на страним језицима.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.15 Вести.
- 0.00—2.00 Поноћна музика.

НЕДЕЉА, 20 ЈУНИ

- 9.20—10.00 Весела преподневна музика.
- 10.00—10.30 Свечани час.
- 10.30—11.30 Свечани концерт.
- 11.30—12.00 За вас српски слушаоци (Овир дувачки оркестар Седлачек).
- 14.50—15.00 Извештај о водостању.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—17.00 Београд поздравља Бор. Суделују: квартет Савовић, дует Перин, народни оркестар Обреновић, Зорка и Богдан Бутац и Дивна Костић.

- 17.00—18.20 Низ веселих мелодија.
- 18.40—19.10 Европске мелодије: Италија.
- 19.10—20.00 Вести на страним језицима.
- 20.20—21.40 Београдски радио-оркестар.
- 22.15—24.00 Пожели нешто из Београда.

ПОНЕДЕЉАК, 21 ЈУНИ

- 16.00—18.20 Српске емисије:
- 16.00—16.30 Познати певачи.
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
- 16.35—17.00 Забавни оркестар Седлачек и мушки октет.
- 17.00—17.30 Народна музика. Изводе: Народни оркестар Милановић, Јелица Новичић и Милан Јефтић.
- 17.30—17.40 Предавање.
- 17.40—18.00 Књижевни час.
- 18.00—18.10 Из савремених догађаја.
- 18.10—18.20 Поздрави наших заробљеника.
- 20.20—21.40 Лутање кроз улице.
- 22.15—24.00 Недеља добро почиње.

УТОРАК, 22 ЈУНИ

- 16.00—18.20 Српске емисије:
- 16.00—16.30 Музика из тонфилмова.
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
- 16.35—17.00 Квинтет Николић.
- 17.00—18.00 Народни звуци. Изводе: тамбурашки оркестар Аранички, народни оркестар Милановић, Д. Вукмировић, Радослав Павловић, Милошевић и Цера Пантелић.

- 18.00—18.10 Из савремених догађаја.
- 18.10—18.20 Поздрави наших заробљеника.
- 20.20—21.40 Бели облаци, плаво небо.
- 22.15—23.20 Чар манежа.
- 23.20—24.00 Мала освежења.

СРЕДА, 23 ЈУНИ

- 16.00—18.20 Српске емисије: Београдска шарена позорница (Пренос из дворане Коларчеве задужбине).
- 20.20—21.00 Пут ка мојој девојци.

- 21.00—21.40 Сасвим тихо свира музика.
- 22.15—23.00 Гудачки оркестар за игру
- 23.00—24.00 Шта ће се овде свирати?

ЧЕТВРТАК, 24 ЈУНИ

- 16.00—18.00 Српске емисије:
- 16.00—16.30 Клавир и виолина (Изводе Нада Бранковић и Петар Стојановић).
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
- 16.35—17.00 Радио хор под управом Богдана Швејћа.
- 17.00—17.30 Народне песме и кола. Изводи народни оркестар под управом проф. Петра Крстића и солисти.
- 17.30—17.40 Предавање.
- 17.40—18.00 Дечји час.
- 18.00—19.00 Симфонијски концерт великог радио оркестра под управом Освалда Вухолца. Солиста проф. Хелшер (чело). (Пренос из дворане Коларчеве задужбине).
- 20.20—21.40 На крилима шарених снова.
- 22.15—24.00 Мала љубав према железници.

ПЕТАК, 25 ЈУНИ

- 16.00—18.20 Српске емисије:
- 16.00—16.30 Концерт београдског симфонијског оркестра под управом проф. Светозила Пашћана.
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде.
- 16.35—17.00 Позивамо вас на шољу кафе.
- 17.00—17.30 Гудачки оркестар за игру.
- 17.30—17.40 Предавање.
- 17.40—18.00 Звуци тамбурица. Изводе: Тамбурашки оркестар Аранички и солисти Персида Јовановић и Божидар Милосављевић.
- 18.00—18.10 Из савремених догађаја.
- 18.10—18.20 Поздрави наших заробљеника.
- 18.30—19.00 Концерт проф. Хелшера (чело) (Пренос из Народног позоришта).
- 20.20—21.40 Звучна кућа.
- 22.15—23.00 На лепом плавом Дунаву.
- 23.00—24.00 Твој састанак.

СУБОТА, 26 ЈУНИ

- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 Чаробне мелодије.
- 18.00—18.20 Српске емисије: Гласови са позорнице.
- 20.20—21.40 Старинска музика.
- 22.15—23.15 Гудачки оркестар за игру.
- 23.15—2.00 Ноћ и музика.
- 2.00—5.00 Чекаоница Београд.

Из Бора —

И ЗА БОР

Сваке недеље између 16.00 и 17.00 часова Београдска радио станица објављује: »Дајемо емисију за Бор!«

Ова емисија, намењена обвезницима рада у Бору, има двоструки задатак. Прво, да београђанима који се налазе тамо на раду, пружи час разоноде у српској народној музици, а затим, да у оквиру те емисије обвезници измењају поздраве и жеље са својим породицама. Тако је створена чврста веза између Београда и Бора па није чудо да су те емисије наишле на опште одобравање. Из писама које Београдска радиостаница свакодневно прима најбоље се види колико је драгоценца обвезницима у Бору и њиховим породицама ова емисија.

Српска емисија Београдске радиостанице почела је 9 маја са својом специјалном емисијом за Бор и ова је у прво време трајала свега двадесет минута. Већ и то што је ова убрзо продужена на цео час најбоље доказује да се о српским радницима у Бору води највећа брига, да је њихов рад за опште добро наишао на пуно признање. Кад обвезници у Бору чују ту емисију, обрадују се јер знају да их њихови код куће нису заборавили.

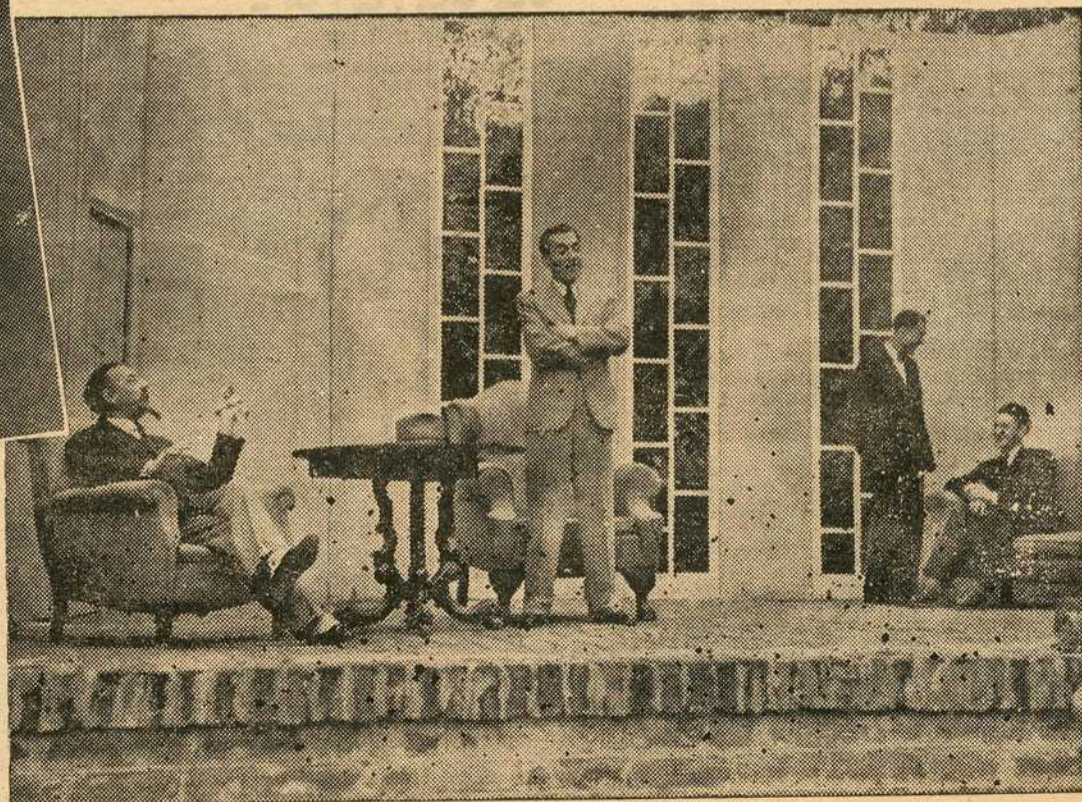
Но Београдска радиостаница пошла је и даље. У току месеца јуна биће Шарено поподне, које се даје средом, посвећено искључиво Бору. Приход од ове приредбе ићи ће у један фонд, који ће омогућити да се радници у Бору снабдевају књигама, часописима и осталим културним потребама.

Зато кадгод кроз звучник одјекну речи: »Дајемо емисију за Бор«, српски радници у Бору и њихове породице у Београду знају да је то њихова емисија. То је час духовне и једне драге везе између Бора и Београда.

Горе — Познати немачки пијаниста професор Фридрих Вирер приредио је у Београду веома успешне концерте, и то у четвртак увече у Гардиском Дому у Топчидери, и у петак по подне у Народном Позоришту. На програму су била класична дела немачке музике.

Десно — Првог дана Духова приказана је на калемегданској позорници Судерманова драма „Част“. Цео приход ове успешне представе иде у корист Црвеног крста и намењен је набављању пакета за заробљенике који немају породице. Слика приказује сцену из другог чина. (Снимци: В. Ф. А.)

Зметнички Живот

ДЕЦЕ

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Јован из Бретова и Српца Хитронога

Од шесте своје године, од дана кад му помреше родитељи, Јован је живео код свога старог деде Илије, у једној усамљеној летњој кући, коју је био подигао један богати господин на окрајку једне густе простране шуме. Пуна столетних храстова, букава и другог дрвећа, та шума је крила у својој дубини многе потоке и поточице, и много разних животиња и птица. Лети, она је била пуна пријатних хладова и типине, оне тајанствене и неугодне типине коју су само нарушавали потоци својим тихим, ујединаченим журбом, неверице крикањем ораха и жира и птице својим изненадним крицима.

Селаци из оближњих села, а и Јованов деда, секли су сваке године по коју бучву из шуме, али се никад не усудили да зађу дубоко у њу, јер се веровало да тамо има злих духова. Разуме се да то није било тачно, али тек селаци су веровали и избегавали да залазе дубоко у њу. Само је Јован, крадом од деде, узлазно мало дубље у њу берући пшенице и кукурице, али никад толико да се не би умео вратити.

У том свом лутању кроз шуму он је имао често и лепих и непријатних доживљаја. Једном замало боем ногом није нагазио на дугачку змију коју није био смотрио у зеленој, високо израслој трави; други пут се окарио копривом, трећи пут наишао на дупљу у којој су се биле изројиле змеје. Али је било и дана када је вишао зечене скривене у жбуњу, лепе и у исти мах јадне некако у оном свом страху од њега; затим, забављало га је да гледа несташне неверице како с гране на грану скакућу са својим лепим вунастим реновима; једном је опет спазно усред једног пропланка нешто што никад дотле не беше видео: угледао је једну ерну, витку, сву од мишића и лепу, поред које су нашла два њена младунца, исто

једноме жбуњу близу пропланка и чекао да наиђе ерца, он зачу из далека лавез паса и вику људских гласова. Узнемирен, слушао је даље. Лавез паса ускоро постаде јаснији, људски гласови разоветнији, и он вајзад угледа неколико керова, искожених зуба, заморених од трчања, и тројицу људи у чудном оделу, с пушкама у руци. Керови појуреше к њему, опколише га и бесно залажаше као да су дивљач открили. Ловци донадоше и видевши Јована, начинише разочарана и љутита лица.

— Је ли, мали, — запита га један ловац, бршнући ознојено чело, — да ниси случајно видео једну ерну са два младунца? Дуго смо је вијали и баш кад смо хтели да принуцамо на њу, она нам побеже.

Јовану се стеже срце од страха и жалости. Ви му јасно да они то његову ерну Хитроногу гоне да убију. Ипак, рече тобож весело:

— Видео сам једну ерну малочас. Побегла је тамо.

И он махну руком у правцу изласка из шуме.

Уз лавез паса ловци ишчезоше у шуму, али не онуда куда их је Јован упутио. Тога дана, иако је дуго остао у шуми, Јован их не виде више. Само, у повратку кући, он чу како у дубини шуме одјекнуше три пуцања и како бесно, победоносно закекташе пси...

Сутрадан, рано, искрао се од куће и похитао у шуму. У жбуновима, влажним од росе, владао је мир. Пространа и тајанствена шума је ћутала. Само су поточици, пробубњени, тихо журборили, и неверице се журиле по дрвећу. Баш кад је Јован застао да уклони с ногу кукурице вреже, он чу неке гласове, слабе, једва чујне, сличне белењу јагњаци, који као да долажаху из шумљине једног столетног храста. Коса му полете од страха у вис, али он не застаде и не побеже. Опрезно, корак по корак, узбуђен и стрепени, пође напред. Храст један, огроман и гранат, наткриљујући својим гранама дрвешне под собом, дизао се високо, а доле, крај земље, у шумљини његовога дебла, он спази два сјајна грозничавца ока како га и уплашено и молећиво посматрају. Коракну ближе и виде да то у шумљини храста лежи његова дуго тражена и од ловаца гоњена ерца Хитронога са својим младунцима. Уплашена његовим присуством, она је покушала да устане али није имала

снаге. Рањена од ловаца, суетала од бежања, она није могла да стоји на ногама. А иза ње дрхтала су два њена младунца.

И радостан и растужен, Јован седе крај шумљине и својом дрхтавом руком поче да гладно ерну по њеној меканој кадифејној длаци. Она се упињала и мучила да устане, али није могла: бол у нози, погођеној куршумом, везивао ју је за земљу.

Ко зна колико је Јован провео тако крај ње. Трчао се тек кад је зачуо у даљини оно јучерање, добро му познато кентање керова и гласове ловаца. Страх дотле непознат обузе га тада. Хтео је да спасе ерну, али није знао како.

И баш кад се лајање керова зачуло у непосредној близини, он наједном седе пред шумљину храста и затвори је својим узаним леђима. Керови у тај мах искочише из четара и опколише га, а ловци донадоше. Он је дрхтао од страха, али се правно равнодушан и миран.

— Да ли ниси сад, мали, видео какву рањену ерну? — запита га, као и јуче, један од ловаца. — Јуче је ранисмо, а сад, ево, хоћемо да је докусујемо.

— Право да вам кажем, — рече Јован, — ја је нисам видео, ал' сам чуо од неких чобана да се једна ерца са младима крије близу Великог Потока. А Велики Поток налази се тамо.

И он, журно, насумце махну руком. Не чекајући даље, ловци вацинуше керове, који су непрестано штектали и лажали око храста, па се с њима суринуше у најближи четар.

Чим се лајање керова и гласови ловаца утињаше у дубини шуме, Јован, не часећи ни часа, скоро силном извуче из шумљине храста рањену ерну и, стежући, диже је у наручје. Онда похита да се што пре удаљи из шуме, праћен младунцима уплашене Хитроноге. Срца је била тешка, а Јован слаб. Ипак, није се смирио док није ерну изнео из шуме и унео је у добро ограђено дворште куће у којој је живео с дедом...

Шта је после било, лако ће се моћи погодити. Рањена Хитронога оздравила је и прихватила се, али није била више онако хитра. Хитри су постали њени младунци. Са мајком која је храмала, они су пратили Јована кудгод је ишао, па и у школу. Док је он с осталом децом седео у учионици, они су га, верни као пси, чекали да изиђе, па да се с њим врате кући...

Што је најлепше, ова прича није измишљена. О Јовану који је спасао рањену ерну и њене младунце, и дан-данас причају се приче у селу Бретову. К.

Молимо се!

(Поздрав епископа Владимира)

Молимо се Богу, децо, искрено, од душе; Молимо се благе, свете, спако зло угуше. Молимо се измалена — призовимо Бога, Похрлимо у наручје Хранитеља свога... Молимо се мелем души, добру располаже. На пучини на дну мора, молитва помаже. Ко у ерцу носи Бога — тај је дуга века. Од молитве за грешника нема бољег лека. У свакоме добу жића ко се Бога сећа — Тога прати мир душевни и земаљски срећа...

Ко с молитвом живи, ради, устане, запоји — Том за руком сваки посао олако ће поћи. Ко се моли, Бога штудије — припадник је Христу.

Тај негује према ближњем увек љубав чисту.

Ко одрасте у молитви — тај је благе људи: За њега су драга браћа на земљи сви људи...

Молитве су полет, крила — вебу нас уздижу. Кад су чисте, узвишене, оне Богу стижу. Молитве су свете, моћне... свако зло угуше —

Молимо се Богу, децо, од срца, од душе!

М. Шибина

РЕШЕЊЕ РЕБУСА

(о)ж(о), Д(о) Бр(о), оч(и), Н(и), в(и)д(о), бр(о), М(о) у Се, враћа (е = а) = Ко добро чини добро му се враћа.

РЕБУС

Нок у шуми

Нок је тиха, Звезде мале по небу се гасе, пале. Лаки лахор цвеће клати, а месец се нежно злати.

Цела шума затим ћути и блаженим санком спава: бела рада, љутић жути, па млечна и сва трава.

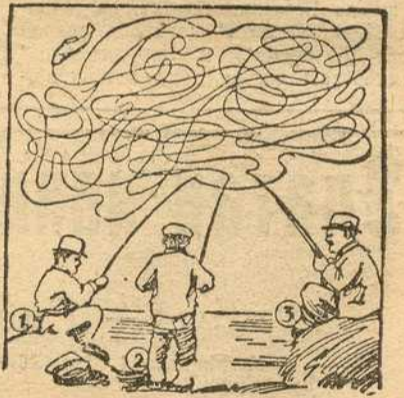
Све је мирно. Каткад тамо у дубини гракне само птица нека, ил' завлоче тужни крици неке сове.

Тек пролети светац мали; своју лампу гаси, пали. Изненада тако сине, па нестане усред тмине.

Извор неки ту гргови. Лишће шуми и ромори. Свуд се шпри мврце цвећа... То је живот! То је ерца!...

М. Васкић

Три пецача

Три страсна пецача пецају на једном месту. Одједном свој тројици учинило се да је риба затрела удицу и сва тројица једновремено су извукли удицу. Док се канан замрсно видели су у ваздуху само једну рибу. Ко је од ове тројице рибара стварно успео рибу?

Иде е шумар?

Ова двојица секу шуму и не слутећи да је шумар ту. Да ли га ви барем видите?

Рец - деци

Ритмичка игра „Пчелице и медвед“ изводе Ученице основне школе „Војислав Илић“

Суморно залагање Српског црвеног крста добило је пре неколико дана још један видни али и веома пресни израз. У Коларчевој задужбини изведен је с много успеха разноврстан програм намењен деци. У програму су учествовала само деца, деца основних школа, ученици и ученице гимназија и трговачких школа. Била је то права дечја уметничка ревија.

Одлично извежбани, што је свакако заслуга наставника, деца су певала, играла, рецитовала, показујући при томе веома много смисла и даровитост. Народне мелодије, наши ритмови инспирисали су децу, а њихов труд и њихова уменност били су стално пражени одобравањем свих присутних, родитеља и деце.

Тешко би било издвојити поједине тачке ове „дечје руковети“, али ипак треба истакнути најуспелије тачке као што су биле „Ритмичка обрада друге Мокрањчеве руковети“ (ученице IV женске гимназије), затим „Пчелица и медвед“, такође ритмичка игра (основна школа Војислав Илић), на једноцини „Врач погавач“ (основна школа „Краљ Дечански“) и Народне игре“ одлично састављена ревија наших нај-

Ритмичка обрада друге Мокрањчеве руковети (ученице Четврте женске гимназије)

бољих игара (ученици и ученице трговачких школа). Поред ових тачака лично је највише успеха имао мали Миле Мишчевић својим забавним имитацијама „Како се правдају ђаци“.

Миле Мишчевић, ученик основне школе „Краљ Дечански“ на Чукарици изводи имитације — „Како се правдају ђаци“

(Снимци: А. Симић)

Златан накит

тепихе и све златне и сребрне предмете купује и највише плаћа

»Град — Равно«

Масарикова 4. Тел. 28-035. (Палата официрска задруга). 88645, 1-2

Златан накит

БРИЛИЈАНТЕ и ДИЈАМАНТЕ у Вашем интересу прво понудите фирми „ШАЈКА“ која ће Вам бесплатно проценити и по споразуму одмах откупити

»Ш А Ј К А«, Кн. Павла 50 88646, 1-2

ПАЖЊА!

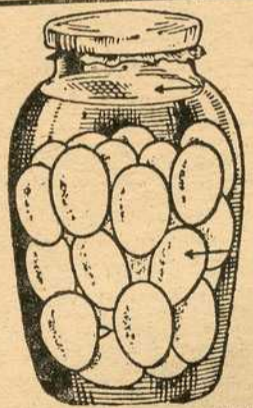
ПАЖЊА!

Продавцима златног накита

не продајте ни једног парчета Вашег златног накита, драгог камења и златних зуба док потпуно не би били упуњени у њихову стварну данашњу вредност. Зато ако већ продајете понудите свима купцима а на послетку у Вашем је интересу да понудите и познатој фирми „ВРАЧАР“ која ће Вам платити одмах по највишој дневној цени или ће Вам бесплатно и стручно проценити.

»ВРАЧАР«

Београд, Палилупска улица 6, Дорћол, Дорћолска пијаца, телефон 28-706. 88647, 1-1

Домаћице

употребите

Elektrol

најпоузданије

СРЕСТВО ЗА КОНЗЕРВИРАЊЕ ЈАЈА

одржава јаја свежа годину дана.

ЈЕДАН ПАКЕТ ДОВОЉАН ЗА 120 ЈАЈА.
Главно заступништво и лагер: Дипл. инж. МИХАИЛО С. БЕСАРАБИЋ
БЕОГРАД, Вука Караџића 7. Тел. 28-226.
ДОБИЈА СЕ У АПОТЕКАМА, ДРОГЕРИЈАМА И БОЉИМ РАДЉАМА. 41844, 1-3

ОПРАВКА ПЕРСИКСКИХ ТЕПИХА

ТЕЛ. 20-347 "СКОПЉЕ"
КОНДИНА 26 VIS-A-VIS "ПОЛИТИКЕ"

СТАНОВНИЦИ НАСЕЉА КРАЉА АЛЕКСАНДРА

Дечије сандале, дечије играчке, парфимернеке робе, приборшке робе добићете код нас по максимираној цени. Војислав Симић код „Војина“, Краља Александра 279 (преко пута Гајпне кафане). 88468, 1-1

1 — „Антропоморфни“ ѓоклојаци. Овај ѓоклојаци необичног облика имао је вероватно верску намену коју археолози још нису успели да одгонетну.

2 — У једној витрини налазе се ређи примерци нађени у Винчи. Такође су „Видованка“, статуа нађена на сам Видовдан (са свим десно на слици), домаћи жртвеници разних облика, итд.

3 — Разноверно ѓосуђе ископано ѓо многобројним слојевима налазишта у Винчи.

4 — Сређивање и нумерисање предмета пре излагања.

5 — Један кућак музеја.

6 — Суд великих размера (висок 1,20 м.), тзв. „литос“; нека врста ѓреисториског силоса за чување хране.

7 — Ѓуђови и ѓосуде из разних слојева Винче.

(Снимци: А. Симић)

ра, показује необично богатство разних грнчарија за домаћу употребу, али има и предмета верског обележја и мноштва малих кипова претстављајући женско божанство, вероватно богињу-мајку. Тај симбол плодности често срећемо у зналачки срећеним витринама. Али, има у музеју и извесних предмета чију намену ни сами научници нису још успели да одгонетну. И над тим тзв. „антропоморфним“ поклонима, необичног облика (стилизиације птице или можда неког злодуха) лебди тајна, која ће једног дана бити објашњена. Тајна која покрива уосталом још многе и још неиспитане дубине балканског тла.

Музеј Винче, необично је значајни допринос и прави украс престонице. Музеј је два пута недељно приступачан публици и она ће тако у одређено доба, користећи се свакако усрдним тумачењима младих асистената, моћи да се упозна са значајним предметима ископаним у непосредној близини Београда.

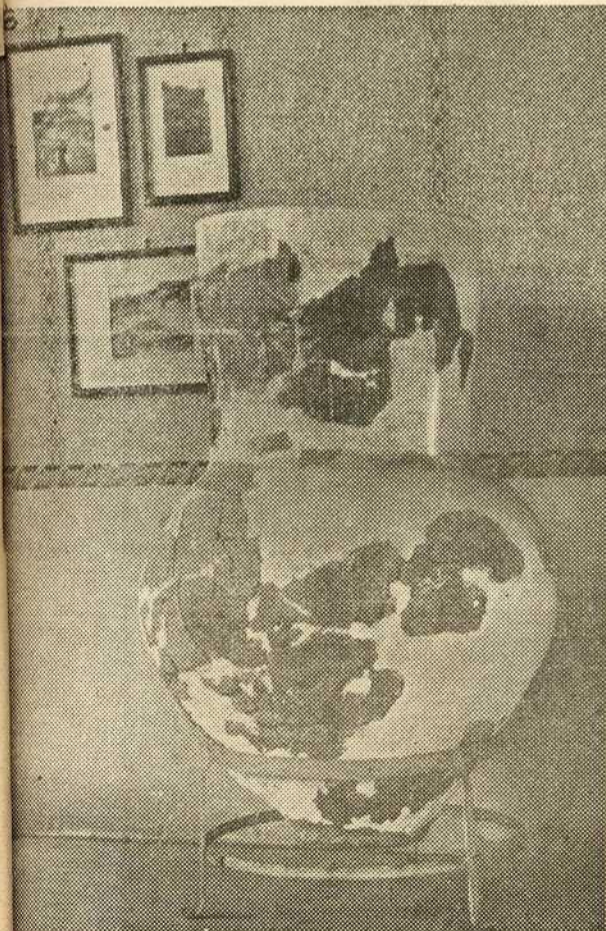
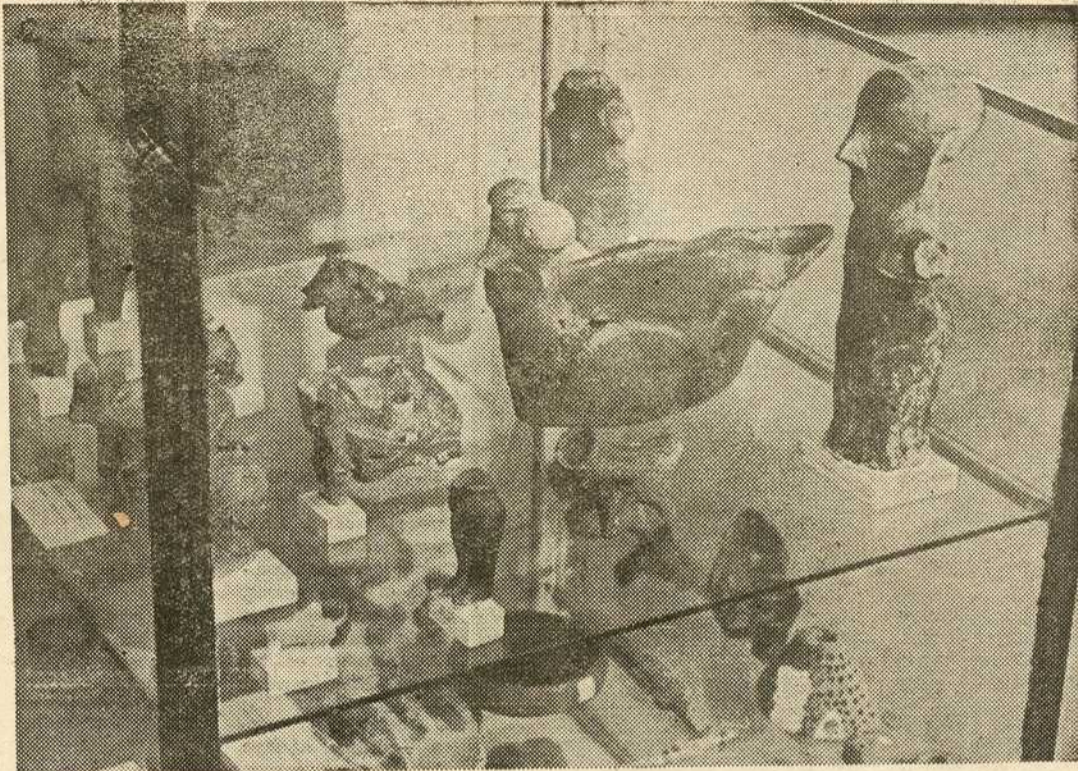
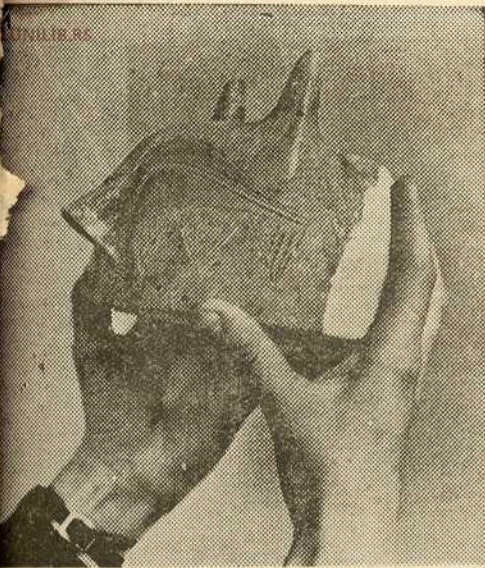
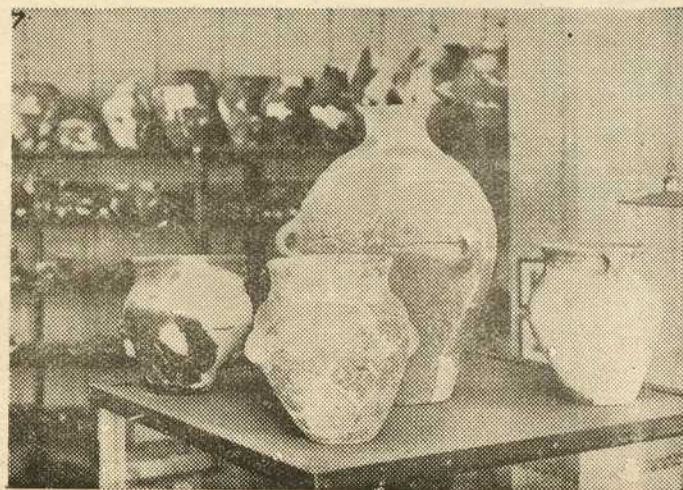
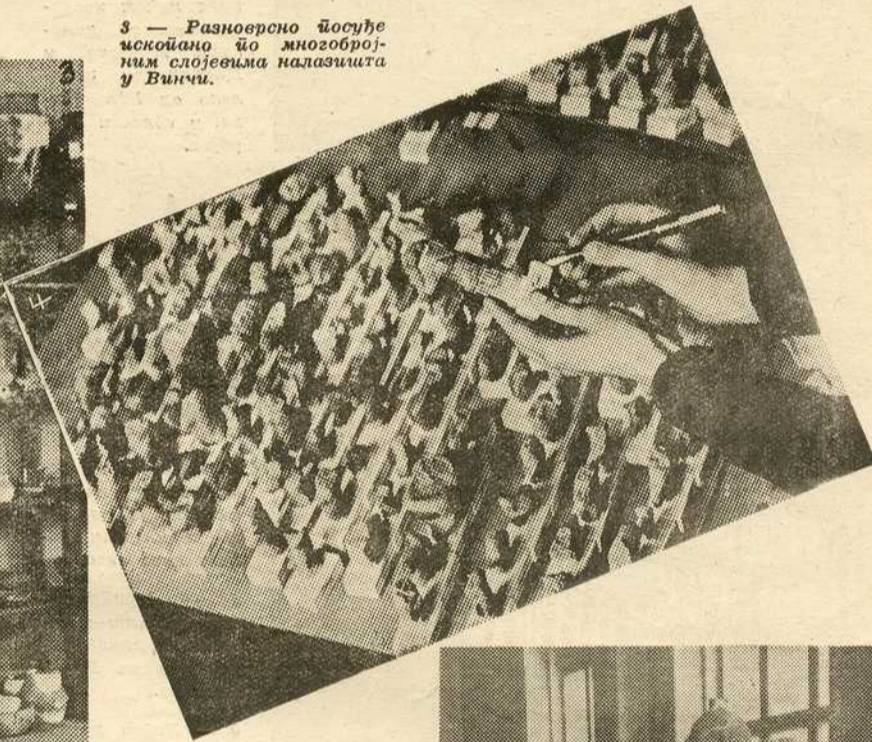
Научнички полет и испитивање дунавских области добија све више маха. Јер, скоро истовремено када је отворен Музеј Винче, завршене су припреме и за стварање музеја у Смедереву и оснивања музеја у Пожаревцу.

Б. Т.

Музеј ПРЕИСТОРИСКЕ Винче

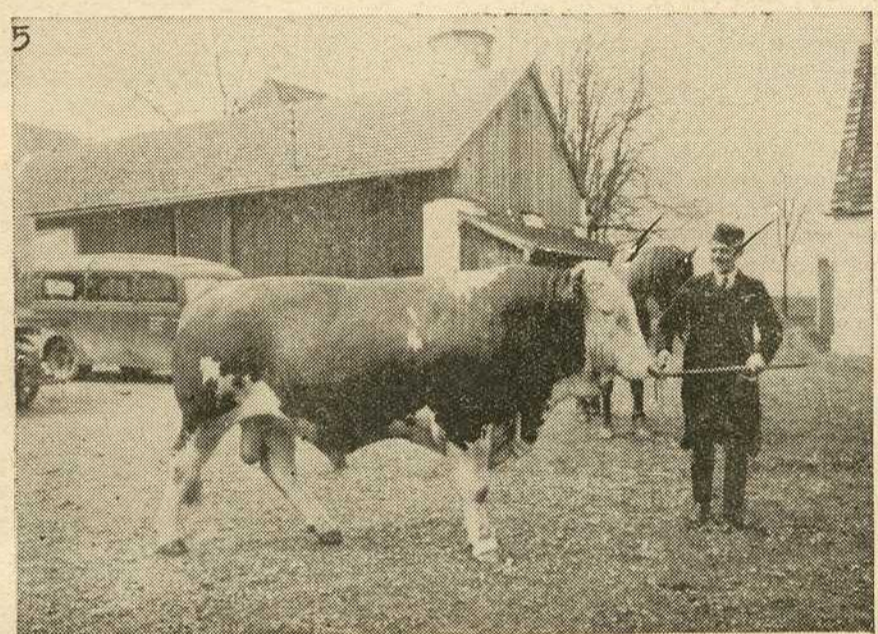
Београд је ових дана обогатен новим музејом. То је доста скромни, али културно необично драгоцен, музеј у коме су изложени предмети ископани у Винчи. О важности налазишта у Винчи није потребно нарочито говорити. Она су позната широм света, и не само научници знају да се у Винчи налази равно седам слојева, што ће рећи седам разних култура које иду од неолитског доба па све до неколико векова пре Христа; од старијег каменог доба до бронзе. Ископавања у Винчи показују необично богатство и извесне ретке примерке. И све те старине добиле су најзад свој музеј, који се налази у Краља Петра улици, до саме Уметничко-занатске школе.

Иницијатор ископавања у Винчи је, као што је познато, уважени наш археолог и историчар уметности г. Милоје Васић који је овај посао започео давно, још пре Балканских ратова, а на челу Музеја налази се исто тако познати археолог г. Грбић. Музеј, за сада, како рекосмо, скромнијих разме-

1 — У области Вајројта налази се на усавршавању већа група младих српских земљорадника. С љубави, и умешности обрађују они поља, навикавајући се на савремене методе рада.

Наши у Немачкој

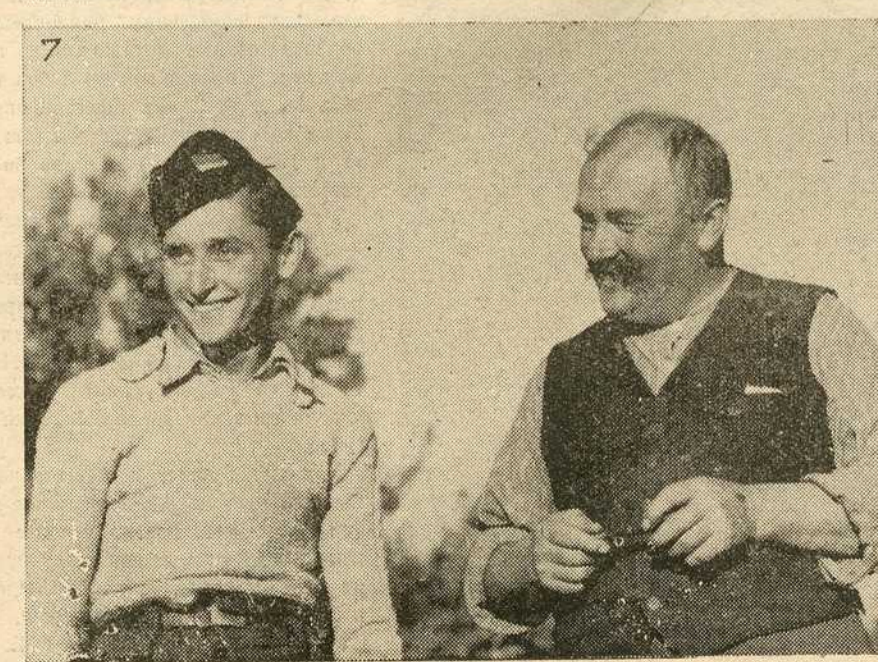
2 — Мало одмора различитим даном, пред кућом угледног сеоског домаћина Пребека, у Инерхиталу, недалеко од Штаубинга, у области Вајројта.

3 — Млади Срби старају се и о коњима и италима.

4 — Весело на посао. Газда, немачки старији радник и млади Србин пролазе кроз село.

5 — Пријлодни бик са имања сеоског домаћина Пребека из Инерхитала.

6 — Добри другови. Српски земљораднички подмладак и немачка деца одавно су се сјријатељили и љри сваком сусрету радосно се појдрављају.

(Снимци: Б. Ф. А.)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Не заборавите на зимске ствари

Зима је већ прошла и ми смо у орману направили ред: све што нас потсећа на зиму, редуцирали смо. Али, пре него што спакујете зимске ствари и поспете их сретствима против мољаца, учините још нешто што је веома важно. Све, почев од зимског калута, па до топлих чарапа, треба да ишчистимо. Оне ствари које не могу да се перу, треба добро ишчекати, излупати или проветрити. Вунене чарапе, рукавице, и све плетене ствари могу да се оперу у млакој води у

којој има мало раствореног цећа. Капите, мантиле и пешуре морамо добро ишчекати и то не само по површини, него четка мора да допре и испод поруба и фалтни. Сви ценови морају да се изваде. Тако се исто поступа и са постављеним и филцаним ципелама. После четкања оваквих ципела испунимо сваку сретством против мољаца.

Ко хоће преко лета да сачува тепихе, тешке завесе и све оне ствари које радо купе прашину, мора после доброг луњања да их савије у „ролну“ са додатком нафталина или неког другог сретства. Још ако смо сачували пунију хартију за то, она нам је сада добро дошла. У том случају ствари ће бити добро сачуване.

Највећа брига жене су крзнене ствари. Оне изанскују нарочиту пажњу. Места која су упрљана морају се очистити, а прашњава ишчекати. Пажљиво испегламо поставу крзених ствари. Са вуненим хаљинама вршимо исти поступак. Чистење и четкање.

И кад смо све ово урадили и мислили на све ситнице, то не значи да можемо мирно да оставимо ове ствари да преспавају „летњи сан“. Мољци не мирују, и никада не можемо бити потпуно сигурни. Треба понекад да погледамо да ли смо ипак успели да се сачувамо од тих досадних и штетних паразита. Тада ћемо бити сигурни да поновни сусрет у јесен неће да нам донесе непријатно изненађење.

КОРИСНИ савети

Колико пута сте се опекали само зато што нисте имали при руци нешто чиме бисте ухватили врелу шерпу. Или сте изгорели неку добру крпу или кецељу. Отпатке од старих крпа или чарапа можемо корисно употребити за ову сврху. Прошијемо кроз неколико

слојева и остављамо их увек на домаку руке. Још је боље ако обмотамо дршку тигња или лонца канапом. Он се никада неће тако загрејати као метал.

* Врео заклопац тако исто пече. Ту не морамо дршку ничим да омотавамо. Довољно је да испод дршке ставимо неки предмет који се лако не греје. Може то бити део најобичнијег дрве-

та или плуте. Мора бити доста дебела да не би испадала. И кад хоћемо да подигнемо лонац, ухватимо за крајеве плуте или дрва и не морамо уопште да испечемо прсте.

* Дете је очајно, што је направило рупу на играчки од целулоида. Паткица неће више да плива. Знате ли да то можете поправити ацетоном?

Фризурa за дан. На погледку и са стране високо зачешљана, а на чело су сјупштене локнице.

Бела хаљина са комбинованим горњим, њредњим делом у љавим љругама. Јакна је тамне боје постављена истом љругастом материјом.

За наше доматице

ШТА МОРА СВАКА ЖЕНА ДА ЗНА

После разних испитивања утврдило се да извесне жлезде које стварају валшне сокове за измену материја у телу, престају да дејствују ако се много љутимо. Ти сокови важни су за изградњу нових ћелија у телу. Ако се умање, измена материја врши се спорије и слабије, искоришћавање хране се смањује на најмању меру и нема више нормалног регенерисања органа које је потребно. Кожа малакше и набора се, коса не добија више у довољној мери живе боје и почињу да се појављују видљиви знаци старења. То су последице љутње, која је прави отров за тело и одржавање свежине.

СОК ОД КРОМПИРА КАО ЛЕК

Доктор Магерл, доцент клинике у Хајделбергу пронашао је да је сок од кромпира одличан лек против сувишне киселине, па чак и чира у стомаку. Дејство кромпировог сока потиче од соланина који ублажава грчеве и од витамина Ц, кога у кромпиру доста има и који спречава заналења. Хемиским испитивањем је утврђено да је за лечење најбољи сок црвеног или плавог кромпира. Чиреви у стомаку брзо пролазе, чим се смањи луечење сувишне киселине помоћу куре са соком од кромпира.

КАКВА БОЈА, ТАКВО — РАСПОЛОЖЕЊЕ

Није све једно какве је боје соба у којој станујемо или радимо. Боја тапета, ћилимова и прекривача као и све ствари у соби делују на наше нерве, освежују их или их депримирају. Као боја која најпријатније делује, је сраниј боја или жута. Прва ствара весело расположење, а жута боја отстрањује умор. Супротно од жуте боје делује зелена. Она узнемирава и узбуђује нерве.

НЕШТО О ГЛAVОБОЉИ

После обимног истраживања пошло је за руком професору Молеру да објасни узроке главобоље. Он је утврдио да главобоља настаје услед повишеног притиска течности у мозгу. Као што је познато, мозак, такође, плива у једној течности у унутрашњости лобање. Ако се те течности која не може да отиче, накупи сувише, порасте притисак на моздану опну (марамци) и то је узрок главобоље. Зато се данас употребљавају са успехом лекови који смањују тај притисак.

Свиљена хаљина за лето, комбинована тамном, једнобојном материјом.

(Снимци: В. Ф. А.)

ЈЕВТИНА КУХИНА

КОЛАЧИ ОД КУКУРУЗНОГ БРАШНА

- У већини случајева при мешању кукурузно брашно може да замени пшенично. То себи се размисли да оно мора бити ситно млевено, просејано и по могућству бело.
- 1) Гурабије. Четврт кг. пројиног брашна; исто толико пшеничног (а у недостатку мож есе узети цела количина пројиног), 140 гр. масти 180 гр. шећера, мало соде бикарбоне и једно цело јаје. Све добро замешати направити тесто и раставити га калупима водити произвољне облике, намазати беланцем, посути млевеним орасима и шећером и пећи.
- 2) Торти са мармеладом. У једној азели мутити једно жуманце, осмићу шећера мало соде бикарбоне, 2 кашике мармеладе и на крају улодати снег од једног беланца. Одвојено мешати четврт кг. пројиног брашна са осмићом млека или воле. Све помешати добро израдити и пећи у калупу.
- 3) Кнедле без јаја. Скувати густ качмак у посољеној води и оставити да се охлади. Затим откидати варчал развучи их и ставити по једну шљиву или мало мармеладе, завити и дати облик кнедле. Ставити у намазан калуп једну по друге и прелити машу и пећи.

И. Л.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

